

**A Teremi-erdő (HUHN20058)
kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Natura 2000 fenntartási terve**

Debrecen
2020.

Készítette

Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság

Együttműködő partner

BioAqua Pro Környezetvédelmi Szolgáltató és Tanácsadó Kft.
E-misszió Természet- és Környezetvédelmi Egyesület

Vezető szakmai koordinátor

Kapocsi István

Szakmai koordinátor

Lesku Balázs

Tóth Pál

Dr. Juhász Péter

Vezető természettudományi szakértő

Dr. Szigetvári Csaba

Vezető agrárgazdálkodási szakértő

Hasznosi László

Közreműködő szakértők

Lukács Attila

Dr. Horváth Roland

Dr. Magura Tibor

Máté Rudolf

Somlai Tibor

Dr. Sum Szabolcs

Dr. Szigetvári Csaba

Szabó Gyula

Tóth Pál

Tokaji Kitti

Arlett Péter

© Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság 2020.

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll. A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv

1.	A terület azonosító adatai.....	5
1.1.	Név.....	5
1.2.	Azonosító kód.....	5
1.3.	Kiterjedés.....	5
1.4.	A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek.....	5
1.4.1.	Jelölő élőhelyek.....	5
1.4.2.	Jelölő fajok.....	5
1.5.	Érintett települések.....	5
1.6.	Egyéb védetség kategóriák.....	6
1.7.	Tervezési és egyéb előírások.....	7
1.7.1.	Természetvédelmi kezelési terv.....	7
1.7.2.	Településrendezési eszközök.....	7
1.7.3.	Körzeti erdőtervek és üzemtervek.....	7
1.7.5.	Halgazdálkodási tervek.....	7
1.7.6.	Vízgyűjtő-gazdálkodási terv.....	7
1.7.7.	Egyéb tervek.....	8
2.	Veszélyeztető tényezők.....	9
3.	Kezelési feladatok meghatározása.....	22
3.1.	Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése.....	22
3.2.	Kezelési javaslatok.....	24
3.2.1.	Élőhelyek kezelése (Kezelési egységek – KE).....	24
3.2.2.	Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés.....	50
3.2.3.	Fajvédelmi intézkedések.....	51
3.2.4.	Kutatás, monitorozás.....	52
3.2.5.	Mellékletek.....	54
3.3.	A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében.....	56
3.3.1.	Agrártámogatások.....	56
3.3.2.	Pályázatok.....	62
3.3.3.	Egyéb.....	62
3.4.	A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja.....	62
3.4.1.	Felhasznált kommunikációs eszközök.....	62
3.4.2.	A kommunikáció címzettjei.....	62
3.4.3.	Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel.....	65

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Teremi-erdő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (kTT)
-------------------------	--

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUHN20058
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	912,49 ha
--------------------------------	-----------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

A jelölő élőhelyek és fajok felsorolásánál a Natura 2000 terület adatlapjának 2018. évi változatát vettük alapul.

1.4.1. Jelölő élőhelyek

- 91I0* - Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.)
- 6260* - Pannon homoki gyeppek
- 91F0 - Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*)
- 7230 - Mészkedvelő üde láp- és sásrétek

*: kiemelt jelentőségű jelölő élőhely

1.4.2. Jelölő fajok

- Nagy höscincér (*Cerambyx cerdo*)
- Skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*)
- Díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*)
- Nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)
- Vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
- Mocsári teknős (*Emys orbicularis*)

1.5. Érintett települések

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye: Terem, Vállaj

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi

rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Település	Megye	Érintett terület		A település területének érintettsége(%)
		(ha)	(%)	
Terem	Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	826,86 ha	90,62%	16,72%
Vállaj	Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	85,48ha	9,37%	3,84%

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

A tervezési terület nem érint különleges madárvédelmi területet.

A tervezési terület teljes egészében az Országos Ökológiai Hálózat magterület (37,99%) és pufferterület (60,20%) övezetével átfed.

Típus	Kód	Név	Átfedés (ha)	Átfedés (%)	Kapcsolódó jogszabály száma
„Ex lege” láp	HNL208	Teremi-tó-melléke	85,80 ha	9,40%	1996. LIII. tv. a természet védelméről Vidékfejlesztési Értesítő 2012. évi I. száma (2012. január 13.)
„Ex lege” láp	HNL210	Ló-kert	62,17ha	6,81%	1996. LIII. tv. a természet védelméről Vidékfejlesztési Értesítő 2012. évi I. száma (2012. január 13.)
országos ökológiai hálózat magterület övezet	MT	-	346,67ha	37,99%	Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről 2018. évi CXXXIX törvény.
országos ökológiai hálózat pufferterület övezet	PT	-	549,35ha	60,20%	Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről 2018. évi CXXXIX törvény.

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

A tervezési területre természetvédelmi kezelési terv nem vonatkozik.

1.7.2. Településrendezési eszközök

- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Közgyűlésének 19/2011. (XII. 1.) önkormányzati rendelete Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Területrendezési terve elfogadásáról.
- Terem Község Önkormányzata Képviselőtestületének 5/2010. (V. 13.) önkormányzati rendelete a Helyi Építési Szabályzat elfogadásáról.
- Vállaj Község Önkormányzata Képviselőtestületének 9/2006. (V. 11.) KGY rendelete Vállaj közigazgatási területe szabályozási terveinek és helyi építési szabályzatának jóváhagyásáról.

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

Körzeti erdőterv: A Szatmár-Nagyecsed-i erdőtervezési körzet erdőterve (érvényes: 2016. - 2025.12.31.) Határozat ügyiratszám: HB-03/ERD/07149-1/2017.

(https://www.kormany.hu/download/d/0f/60000/MK_15_110_45.pdf)

1.7.4. Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervekA Teremi-erdő kiemelt természetmegőrzési terület a Tiszántúli Vadgazdálkodási táj Nyírségi Vadgazdálkodási tájegységébe tartozik. A tájegységek vadgazdálkodására a Tiszántúli Vadgazdálkodási Táj vadgazdálkodási tájegységeinek vadgazdálkodási tervéről szóló 13/2018. (VII. 3.) AM rendeletben foglaltak az irányadóak.

Fedics Mihály Vadásztársaság, Nyírbátor (vadgazdálkodási egység kódszáma: 15-856051-109) Vadgazdálkodási üzemterve érvényes: 2037. február 28. Jóváhagyó határozat ügyiratszám: SZ-10/83/03692-6/2018.

Gebe és környéke Vadásztársaság, Nyírbátor (vadgazdálkodási egység kódszáma: 15-856150-109) Vadgazdálkodási üzemterve érvényes: 2037. február 28. Jóváhagyó határozat ügyiratszám: SZ-10/83/00306-7/2019.

FÉNYI Vadásztársaság, Bátorliget (vadgazdálkodási egység kódszáma: 15-857150-109) Vadgazdálkodási üzemterve érvényes: 2037. február 28. Jóváhagyó határozat ügyiratszám: SZ-10/83/01335-2/2019.

Hubertus Vadásztársaság, Vállaj (vadgazdálkodási egység kódszáma: 15-857050-109) Vadgazdálkodási üzemterve érvényes: 2037. február 28. Jóváhagyó határozat ügyiratszám: SZ-10/83/00585-7/2019.

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

Teremi-víztározó (horgászvíz, víztérkód: 15-044-1-4) Halgazdálkodásra jogosult: Bátorcoop Szövetkezet, Nyírbátor

1.7.6. Vízgyűjtő-gazdálkodási terv

Szamos-Kraszna alegység vízgyűjtő-gazdálkodási terve – Közreadta a TIVIZIG és a Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság. Elfogadás dátuma: 2016. április. Érvényes: 2027-ig.

(<http://www.vizugy.hu/index.php?module=vizstrat&programelemid=149> alapján)

1.7.7. Egyéb tervek

Díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*) fajmegőrzési terve. Kiadta: Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, Természetvédelmi Hivatal, 2006. Jóváhagyta: Dr. Persányi Miklós Környezetvédelmi és Vízügyi Miniszter, 2006.

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy; M= közepes; L= kis jelentőségű)	Érintett terület aránya a jelölő érték szempontjából (%)	Milyen jelölő, illetve jelölő státusra javasolt élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
B03	Erdőfelújítás idegenhonos, vagy tájidegen fajokkal vagy azok betelepítése (beleértve az új fajokat és GMO-kat)	H	75%	<p>91I0*-Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus</i> spp.); 91F0-Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i>, <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i>, <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>): Az idegenhonos fajokkal történő felújítás a jelölő erdei élőhelyek helyén azok eltűnését okozza. Bár ez a gyakorlat jelenleg már csak kevésbé jellemző, ugyanúgy számolni kell azzal a negatív hatással, ami abból adódik, hogy az őshonos erdőrészek szomszédságában, illetve azok egymástól elszigetelt tömbjei között idegenhonos állományok helyezkednek el. Ez utóbbiak ugyanis egyrészt jellemzően rövidebb vágásfordulójúak, így gyakrabban történik a felújítással együtt járó erőteljes bolygatás; másrészt az idegenhonos állományok jellemzően invázióra hajlamos fajok forrásai.</p> <p>Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): Alföldi erdőkben a faj elsődleges tápnövényei a magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>), illetve a magyar kőris (<i>Fraxinus angustifolia</i>). Amennyiben a lepkefaj élőhelyét képező, őshonos fajkészletű erdőtagok faállománya kitermelésre kerül, és annak helyére az erdészet idegenhonos fafajokat (esetenként monokultúrákat) telepít, úgy mindez a díszes tarkalepke érintett állományainak csökkenését vagy akár végleges felszámolását is eredményezheti. Az idegenhonos fajokkal történő erdőfelújítás különösen a hazai kőrissel elegyes, jó természetességű tölgyesek esetében minősül jelentős veszélyforrásnak.</p> <p>Nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>); skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>): Az idegenhonos fajokkal történő erdőfelújítás negatív hatással van a jelölő, bogárfajokra, hiszen a <i>Cerambyx cerdo</i> tápnövénye és szaporodási helye az idős kocsányos tölgyek, a <i>Cucujus cinnaberinus</i> lárvájának és imágójának is a legfontosabb élőhelye a néhány éve elhalt, lábön álló vagy elfekvő őshonos fák holt faanyagáig.</p>
I01	Az Unió számára veszélyt jelentő	M	2%	91I0*-Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus</i> spp.); 91F0-Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus</i>

	idegenhonos inváziós fajok			<i>minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>); A selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>), és szűkebb elterjedéssel a nyugati ostorfa (<i>Celtis occidentalis</i>), bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>) jelenleg kis mennyiségben van jelen, főként a fiatalosokban és a felújításokban, ahol ápolás hiányában megakadályozhatják a jelölő élőhely megfelelő természetességű kifejlődését.
I02	Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül)	H	75%	<p>91I0*-Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus</i> spp.); 91F0-Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i>, <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i>, <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>): Az intenzíven terjedő, illetve inváziós fajok közül spontán terjedés révén jelenleg az akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>), a kései meggy (<i>Prunus serotina</i>) a jelölő élőhelynek minősülő és tájidegen fafajú erdőrészek jelentős részében jelen van idős, fiatalos állományokban és felújításokban is, olykor igen nagy tömegben. Széles körben elterjedt emellett a zöld juhar (<i>Acer negundo</i>), magas aranyvessző (<i>Solidago gigantea</i>), selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>), és szűkebb elterjedéssel a nyugati ostorfa (<i>Celtis occidentalis</i>), bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>), amerikai kőris (<i>Fraxinus pennsylvanica</i>), amerikai alkörmös (<i>Phytolacca americana</i>) és gyalogakác (<i>Amorpha fruticosa</i>). Terjed ezen kívül az egyelőre főként a felújításokban elszaporodni hajlamos seprőzanót (<i>Sarothamnus scoparius</i>) is. A negatív hatás leginkább a felritkuló lombkoronájú szárazabb tölgyesekben érvényesül, ahol megfelelő beavatkozás nélkül akácos-kései meggyes, nitrofil aljnövényzetű, leromlott, a jelölő élőhely megsemmisüléséhez vezető állapotok alakulnak ki. Legkevésbé a kettős, zárt lombkoronájú vagy dús cserjeszintű keményfaliget jellegű állományokban jutnak érvényre az inváziós fajok, jóllehet hosszabb távon a zöld juhar nagyobb mértékű elszaporodásával itt is lehet számolni. Jelentős invázió tapasztalható ezen kívül a felújításokban és a nem megfelelően záródó fiatalosokban, ahol ápolás hiányában megakadályozhatják a jelölő élőhely megfelelő természetességű kifejlődését. A tervezési terület erdei közül viszonylag kisebb az inváziósok aránya a Bódvaj-erdő és a Nagyfenék területén, a szűk értelemben vett Teremi-erdő erdőrészeiben viszont magasabb.</p> <p>Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): Egyes biotópok természeti állapotának általános romlása (például szukcesszió eredményeként), illetőleg helytelen erdészeti beavatkozások vagy egyéb eredetű káros tevékenységek következtében inváziós növényfajok jelennek meg a faj élőhelyeit képező egyes erdőtagokban. A díszes tarkalepke állományai szempontjából mindez főként azért jelenthet veszélyt, mert az özönnövények terjedése a lepkefaj tápnövényeinek egyidejű visszaszorulását</p>

				<p>eredményezheti, tehát az ilyen folyamatok hátrányosan befolyásolják (illetve hosszútávon akár meg is szüntethetik) a lárvák táplálkozási lehetőségeit. A faj tápnövényei közül a veronika-félék [borostyánlevelű veronika (<i>Veronica hederifolia</i>), valamint esetenként a hosszúlevelű veronika (<i>Veronica longifolia</i>) tekintetében az aranyvesszők [például a kanadai aranyvessző (<i>Solidago canadensis</i>) vagy a magas aranyvessző (<i>Solidago gigantea</i>)], míg a magyar, illetve a magas kőris vonatkozásában például az amerikai kőris (<i>Fraxinus pennsylvanica</i>) vagy a zöld juhar (<i>Acer negundo</i>) terjedése értékelhető veszélyforrásként. A vizsgált élőhelyek természeti minőségének romlásában jelentős szerepe van továbbá a kései meggynek (<i>Prunus serotina</i>), a fekete diónak (<i>Juglans nigra</i>), a gyalogakácnak (<i>Amorpha fruticosa</i>) és a selyemkórónak (<i>Asclepias syriaca</i>) is, mely növényfajok állományainak visszaszorítása, illetőleg további terjedésük megakadályozása a Natura 2000 terület kezelésének tervezése során számottevő természetvédelmi érdek.</p> <p>Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): A faj egyes élőhelyein – főleg a rendszeresen bolygatott, illetve a gazdálkodó tevékenységekkel együtt járó káros hatásokkal fokozottabb mértékben terhelt gyepeken – helyenként megfigyelhető a tájidegen, inváziós növények, gyomok jelenléte és terjedése. Az ilyen növényfajok fokozatosan kiszoríthatják a nagy tűzlepke tápnövényeinek, valamint a nektárforrását képező virágos növények állományait, illetőleg csökkenthetik azok arányát, miközben az eredeti vegetációs struktúrát is megváltoztathatják, ezáltal pedig szűkíthetik a lepkék életterét, továbbá hátrányosan befolyásolhatják a populációk reprodukciós képességét.</p> <p>Nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>); skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>): Az idegenhonos inváziós fajok jelenléte negatív hatással van a jelölő, ill. jelölő státusra javasolt bogárfajokra, hiszen ezek az idegenhonos inváziós fajok a vizsgált bogaraknak nem élő-, szaporodó- és táplálkozóhelyeik, továbbá az idegenhonos, inváziós fajok kedvezőtlenül átalakíthatják az őshonos fafajú erdőállományok szerkezetét, megakadályozhatják az őshonos fafajok természetes felújulását, hozzájárulva ezzel a vizsgált bogárfajok élő-, szaporodó- és táplálkozóhelyeinek csökkenéséhez.</p>
K02	Leccsapolás	H	80%	<p>91I0*-Euro-szibériai erdőssztyeppölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus</i> spp.); 91F0-Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i>, <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i>, <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmus minor</i>): A területen a leccsapoló csatornák működésével összefüggő talajvízszint-csökkenés minden jelölő erdei élőhelytípusra erős átalakító hatással van. Az erdőalkotó fafajok felújulóképessége, növekedése a kiszáradás következtében erősen gátolt, az idős</p>

			<p>állományok egészségi állapota romlik, a más termőhelytűrő képességű inváziós fásszárúak versenyhelyzete javul. Az átalakulás az erdő minden szintjét érinti, elsősorban a nedvességkedvelő erdei karakterfajok eltűnésével lehet számolni. Az erdőssztyepp-tölgyesekhez sorolható állományok átalakulása az őshonos állományok felritkulását követő akácterjedés miatt igen gyors és drasztikus lehet. A keményfaligetek látszólag nagyobb stabilitást mutatnak a szárazabb körülmények között is, viszont a felújításokban már ebben az esetben is komoly problémák mutatkoznak.</p> <p>7230-Mészkedvelő üde lúp- és sásrétek: A térségen régebb óta jellemző, a lecsapoló csatornák működésével összefüggő kiszáradás miatt a lápi, lápréti élőhelyek területe visszaszorulóban van. A nagyobb nedvességigényű specialista fajok eltűnnek, helyüket zavarástűrő, gyom- és inváziós fajok foglalhatják el. Ennek következtében az élőhely jellege átalakul, hosszabb távon a folyamatok teljes eltűnéséhez is vezethetnek.</p> <p>Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): Az élőhely lecsapoló csatornák működésével összefüggő száradása következtében fokozatosan megváltozhat a díszes tarkalepke számára optimális mikroklíma, továbbá a tartós vízhiány károsan befolyásolhatja a faj tápnövényeinek fejlődését. A száradás tehát – különösen hosszabb távon – fokozottan negatív hatással van a díszes tarkalepke populációjának egyedszámára, illetve reprodukciós képességére.</p> <p>Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): A biotópok teljes vagy részleges, lecsapoló csatornák működésével összefüggő kiszáradása káros hatású lehet a nagy tűzlepke állományainak fennmaradása szempontjából, mert a rétek vízháztartási egyensúlyának romlása:</p> <ol style="list-style-type: none"> A nagy tűzlepke tápnövényeit képező sóskafelek (<i>Rumex</i> spp.) arányának csökkenését, illetve e növények fejletlenségét eredményezheti, mely tényezők kedvezőtlenül befolyásolhatják a nőtény egyedek petézési lehetőségeit, illetve peterakási hajlandóságát. A lepkék számára nektárforrást képező virágos növények arányának csökkenését idézheti elő. Kedvezőtlenül befolyásolja a lepkék optimális élőhelyi igényének megfelelő üde mikroklímát. <p>Nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>); skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>): A lecsapoló csatornák működésével összefüggő kiszáradás negatív hatással van a jelölő, ill. jelölő státusra javasolt bogárfajokra, hiszen a vizsgált bogárfajok élő-, szaporodó- és táplálkozóhelyéül szolgáló őshonos fafajú erdőállományok tartós fennmaradását</p>
--	--	--	--

				(felújulását) veszélyezteti.
				Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>): A térségre általában jellemző, lecsapoló csatornák működésével összefüggő kiszáradás miatt elsősorban a csatornában romlanak a faj számára szükséges élőhelyi viszonyok. A csatornák rendszeresen kiszáradnak, ezért ott stabil állomány nem tud kialakulni.
				Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>): A térségre általában jellemző, lecsapoló csatornák működésével összefüggő kiszáradás miatt a szaporodóhelyként leginkább alkalmas sekély kisvizek területe szorul vissza. Az állomány kénytelen a stabilabb vízszintű tóban szaporodni, ott viszont a faj sokkal jobban ki van téve a predációs hatásnak.
N02	Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében	H	100%	91I0*-Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus</i> spp.); 91F0-Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>): Az aszály és csapadékmennyiség csökkenés kedvezőtlen hatása a lecsapolás hatásától nem elválasztható. Tünetei, következményei megfelelnek a K02 pontban leírtaknak.
				7230-Mészkedvelő üde láp- és sásrétek: Az aszály és csapadékmennyiség csökkenés kedvezőtlen hatása a lecsapolás hatásától nem elválasztható. Tünetei, következményei megfelelnek a K02 pontban leírtaknak.
				Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): Az utóbbi évtizedek során hazánk éghajlata változást mutat: lassú, ám tendenciaszerű felmelegedés tapasztalható, illetve ezzel párhuzamosan az évi átlagos csapadékmennyiség folyamatos csökkenése figyelhető meg. Emiatt a jelölő faj számára alkalmas élőhelyi körülmények romlanak.
				Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): Az utóbbi évtizedek során hazánk éghajlata változást mutat: lassú, ám tendenciaszerű felmelegedés tapasztalható, illetve ezzel párhuzamosan az évi átlagos csapadékmennyiség folyamatos csökkenése figyelhető meg. A K02 „lecsapolás” megnevezésű veszélyeztető tényező kapcsán leírtak e helyütt is érvényesek az érintett lepkefaj vonatkozásában.
				Nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>); skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>): Az aszály és csapadékmennyiség csökkenés negatív hatással van a jelölő, illetve jelölő státusra javasolt bogárfajokra, hiszen a vizsgált bogárfajok élő-, szaporodó- és táplálkozóhelyéül szolgáló őshonos fafajú erdőállományok tartós fennmaradását (felújulását) veszélyezteti.
				Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>): A térségre az utóbbi időszakban jellemző aszály és

				<p>csapadékmennyiség csökkenés hatásai elsősorban a kiszáradás mértékének erősödésén keresztül hatnak negatívan a fajra. Emiatt elsősorban a csatornában romlanak a faj számára szükséges élőhelyi viszonyok. A csatornák rendszeresen kiszáradnak, ezért ott stabil állomány nem tud kialakulni.</p> <p>Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>): A térségre az utóbbi időszakban jellemző aszály és csapadékmennyiség csökkenés hatásai elsősorban a kiszáradás mértékének erősödésén keresztül hatnak negatívan a fajra. Emiatt elsősorban a szaporodóhelyként leginkább alkalmas sekély kisvizek területe szorul vissza. Az állomány kénytelen a stabilabb vízszintű tóban szaporodni, ott viszont a faj sokkal jobban ki van téve a predációs hatásnak.</p>
B15	Elöregedett erdők csökkentését célzó erdőkezelés	H	100%	<p>91I0*-Euro-szibériai erdőssztyeppölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus</i> spp.); 91F0-Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i>, <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i>, <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>): A jelölő élőhelynek minősülő idős állományok felújítása a jelenleg – üzemi méretekben – rendelkezésre álló legkíméletesebb technológiákkal is kockázatot jelent, még őshonos fafajú felújítás esetén is komoly kockázat az élőhely megőrizhetősége szempontjából. Egyik fontos probléma, hogy a felújítással járó kisebb vagy nagyobb mértékű talajmunkák, a közelítés, majd az ápolás révén az aljnövényzet ritka – kis populációméretben fennmaradt - specialista fajai tűnhetnek el véglegesen. Másrészt számos tájidegen inváziós faj terjedésének nyit utat a vágásterületek megjelenése a zárt erdőállomány területén.</p> <p>Nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>); skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>): A felújítási területeken a közösségi jelentőségű bogárfajok számára létfontosságú idős fák, holtfa túlnyomó része lokálisan eltűnik. A nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>) tápnövénye és szaporodási helye az idős kocsányos tölgy, a skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>) lárvájának és imágójának is a legfontosabb élőhelye a néhány éve elhalt, lábon álló vagy elfekvő őshonos fák holt faanyaga. A hagyásfák meghagyása valamelyest mérsékli a problémát. Hosszabb távon természetesen a felújítás biztosítja, hogy évtizedek múltán is legyen a jelölő fajok számára szükséges élő és holt faanyag, de lokálisan és időszakosan számolni kell a negatív hatással, és figyelembe szükséges venni az erdőgazdálkodási beavatkozások tervezésénél.</p>

B17	Erdészeti talajművelési és egyéb talajkezelési gyakorlatok	M	100%	91I0*-Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus</i> spp.); 91F0-Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>): A felújítással járó kisebb vagy nagyobb mértékű talajmunkák, különösen a teljes talajelőkészítés révén az aljnövényzet ritka – kis populációméretben fennmaradt - specialista fajai tűnhetnek el véglegesen.
A08	Gyepterület kaszálása vagy vágása	M	4%	Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): A faj fejlődésmenete szempontjából helytelen időpontban, illetve túlzott gyakorisággal történő, valamint a nagy tűzlepke élőhelyét képező gyepek egészen azonos időben végrehajtott kaszálás: a) A lepkék kikelését megelőző stádiumban lévő állatok (peték, lárvák vagy bábok) pusztulását eredményezheti (különösen gépi műveletek, továbbá a széna egészének összegyűjtése és elszállítása esetén). b) Ronthatja, illetve megszüntetheti a faj alapvető élőhelyi igényeinek megfelelő, optimális vegetációs struktúrát. c) A tápnövények időleges elvonása miatt csökkentheti a nőstény egyedek peterakási hajlandóságát, továbbá szűkítheti, vagy súlyosabb esetben megszüntetheti azok petézési esélyeit, illetőleg a már kikelt lárvák táplálkozási lehetőségeit. d) Hátrányosan befolyásolhatja a lepkék számára optimális mikroklímát és gyorsíthatja az élőhely száradásának ütemét. e) Veszélyeztetheti a nektárforrást képező virágos növények kellő mennyiségben és minőségben való rendelkezésre állását a rajzási időszakokban.
B07	Lábonálló és fekvő holt fa eltávolítása, beleértve a törmeléket is	M	25%	Skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>): A holt faanyag eltávolítás negatívan hat a <i>Cucujus cinnaberinus</i> populáció-méretére, hiszen lárvájának és imágójának is élőhelye a néhány éve elhalt lábon álló vagy elfekvő holt faanyag.
L06	Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás)	M	5%	Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>): A térségben az utóbbi időszakban kiszáradás csökkenti a szaporóhelyként leginkább alkalmas sekély kisvizek területét. Az állomány kénytelen a stabilabb vízszintű tóban szaporodni, ott viszont a faj sokkal jobban ki van téve a halak predációs hatásának. Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): Gradációs évek során jelentősebb arányban elszaporodhatnak azok a gyilkosfűrészes-darazsak (<i>Braconidae</i> spp.), melyek a lepkefaj egyes populációiban akár számottevő mértékű lárvapusztulást is előidézhetnek.

A06	Gyepművelés felhagyása (pl. legeltetés vagy kaszálás megszüntetése)	M	1,5%	6260*-Pannon homoki gyeppek: A terület homokpusztagyepjein hosszabb ideje nem zajlik rendszeres legeltetés, az élőhelyet kaszálással/szárazással tartják karban. A legeltetési használatok képest ez a kezelési mód a kisfoltos változatosság eltűnéséhez (homogenizálódáshoz) vezet, szárazítás esetében felhalmozódik a biomassza, és az élőhelyről eltűnnek a legeltetéshez közvetetten kapcsolódó fajok.
B06	Fakitermelés (kivéve tarvágás)	M	25%	Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): A nevelővágások és egyéb tisztítások akkor jelenthetnek valós veszélyt a díszes tarkalepke állományaira, ha: (a) a faj tápnövényét képező hazai kőris fajok mennyiségének jelentős mértékű csökkenését, illetve (b) járulékos hatásként a jó természetességű erdei aljnövényzet számottevő károsodását vagy pusztulását eredményezik. Nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>); skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>): Az előhasználatok során az őshonos fafajú idős, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy száradó, de még élő faegyedek eltávolítása negatív hatással van a jelölő, ill. jelölő státusra javasolt bogárfajokra, hiszen ezáltal élő-, szaporodó- és táplálkozóhelyeik semmisülnek meg.
G08	Hal- és vadállomány kezelése	M	7%	9110*-Euro-szibériai erdőssztyeppölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus</i> spp.); 91F0-Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>): A jelentős létszámú vadállomány a tölgyfajok, a természetes újulat és a fiatalosok elfogyasztásával jelentősen csökkenti az erdő felújulóképességét. A felújítások vadhatástól való védelme miatt vadvédelmi kerítések létesítése szükséges, amelyek nyomvonalra a kerítésépítéssel járó bolygatás és a korlátozott kezelési lehetőségek miatt inváziós és gyomfajok terjedési forrása. A vaddisznóállomány kártétele a túrás, talajforgatás miatt gyomosodás és egyes inváziós fajok terjedésének komoly forrása. Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): A díszes tarkalepke populációira káros hatással van, ha a túlszaporodott vadállomány egyedei – leginkább az élelem után kutató vaddisznók – feltúrják, kitapossák az erdők talaját, és ezzel jelentősen károsítják, illetve szélsőséges esetekben helyenként ki is pusztítják a lepkefaj élőhelyét képező erdőtagok aljnövényzetét. Mindez fokozott veszélyt jelent a lárvákra, melyek nyár közepén az avarszintbe húzódnak, ott táplálkoznak, majd később ugyancsak a talajszinten vonulnak nyugalmi állapotba (aestiválnak), valamint később ott is telelnek.
K04	Hidrológiai áramlás	M	2%	7230-Mészkedvelő üde lúp- és sásrétek: A Teremi-víztározó környezetében a

	módosítása			mesterségesen szabályozott vízszint következtében a környező lápi-lápréti területek talajvízviszonyai is megváltoztak. A természetestől eltérő vízdinamika az élőhelyen a jobban alkalmazkodó generalista- és zavarástűrő fajoknak kedvez. Az élőhely kedvezőtlen átalakulása következtében mára a karakteresen felismerhető lápréti élőhelyek erősen visszaszorultak.
K05	Víztestek fizikai változása	M	<1%	Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>): Komoly veszélyeztető tényező, hogy a csatornák kezelésekor a növényzetet aprító gép, benyúl a medrekbe az iszapig, és így bedarálja az ott telelő állatokat. A térségben erre sok helyen láttunk példát. Ha figyelembe vesszük, hogy egy-egy jó telelőhelyen, ahol legtöbbször talajforrás mellett laza iszapban tudnak telelni, akár 50 példány is összegyűlhet, egy ilyen beavatkozás komoly károkat tud okozni.
L02	Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében (más, mint a mezőgazdasági vagy erdészeti gyakorlatnak által okozott közvetlen változás)	M	10%	7230-Mészkedvelő üde láp- és sásrétek: A terület lápi, lápréti élőhelyei a kiszáradással, és valószínűleg a rét-legelőgazdálkodás visszaszorulásával összefüggésben erőteljes cserjésedésnek indultak. Helyükön jobb esetben fűzlápi élőhelyek alakulnak ki, de sokkal jellemzőbb a szegényes, jellegtelen üde cserjések kialakulása. Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): Az üde rétek eredeti fajkészletének romlása sok helyütt a nektárforrást képező virágos növények, továbbá a tápnövények számának csökkenésében, illetve a gyomok, özönfajok arányának emelkedésében mutatkozik meg leginkább, mely folyamatok veszélyeztetik a lepkefaj optimális életfeltételeinek biztosítását. A mezőgazdasági eredetű fenyegetettség mellett esetenként tapasztalhatók a cserjésedés (továbbá helyenként a nád terjedésének) negatív hatásai is, ami nem csak a lágyszárú vegetáció visszaszorulása, de a faj életterének szűkülése miatt is veszélyfaktorként értékelhető.
B20	Növényvédő szerek erdészeti használata	L	25%	Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): Az „A07 biocid termékek, hormonok, kemikáliák használata” megnevezésű tényező kapcsán leírtak ehelyütt is relevánsak azzal a megjegyzéssel, hogy a díszes tarkalepke populációira az erdészeti vegyszerek alkalmazása különösen akkor jelenthet számottevő veszélyt, ha az erdei kártevőként számon tartott rovarfajok – például a gyapjaslepke (<i>Lycaena dispar</i>) – elleni védekezés nem szelektív rovarölő anyagokkal történik. Nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>); skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>): Az erdészeti rovarkártévők visszaszorítására használt vegyszerek nem körültekintő használata negatív hatással van a jelölő státusra javasolt bogárfajokra, hiszen közvetlen pusztulásukhoz vezethet.

E01	Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)	L	5%	Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): Az erdei földutakon haladó járművek a faj rajzási idejében (májusban és június első felében) gyakorta pusztítják el a talajon táplálkozó lepkéket (de ez a veszélyforrás kisebb mértékben a lárvákat is fenyegeti).
B29	Egyéb erdészeti tevékenység, kivéve az agro-erdészethez kapcsolódó tevékenységeket	L	3%	Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): Mivel a közönséges fagyal (<i>Ligustrum vulgare</i>) a díszes tarkalepke tápnövényének minősül, ezért az érintett biotópokban végzett erdészeti cserjeritkítások során a fagyalbokrok teljes mértékű vagy jelentős arányú eltávolítása szűkítheti a faj lárváinak táplálkozási lehetőségét.
G12	Járulékos kifogás vagy véletlen elpusztítás (horgászati vagy vadászati tevékenységek következtében)	L	5%	Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>): A mocsári teknős esetleges megakasztása horoggal a seb elfertőzése révén az egyedek pusztulását okozhatja. A horgászok nagyobb számú rendszeres jelenléte megzavarhatja az állatokat táplálkozásukban, vagy a számukra létfontosságú napozási tevékenységben.

Kód	A területre kívülről ható veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy; M= közepes; L= kis jelentőségű)	Érintett terület aránya (%)	Milyen jelölő, illetve jelölő státusra javasolt élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A21	Növényvédő szerek használata a mezőgazdaságban	L	8%	Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): A vizsgált Natura 2000 területen a nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>), illetőleg a díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>) tényleges vagy potenciális élőhelyeinek egy része mezőgazdasági területek közelében vagy azok mentén helyezkedik el. A légmozgás a tápnövényekre juttathatja a szóban forgó parcellákon jellemző gazdálkodó tevékenységek során alkalmazott növényvédő szereket, gyomirtókat, műtrágyákat. Az ilyen vegyi anyagok az említett fajok bármely fejlődési stádiumában lévő egyedekre veszélyt jelentenek, de különösen károsak lehetnek a lárvák szempontjából, melyek érzékenyek a tápnövényre rakódó porra és vegyszerekre, ezért fennáll a lehetősége, hogy az ilyen hatásoknak kitett leveleket (vagy egyéb növényi

				<p>részeket) már a vegyi szennyeződés viszonylag alacsonyabb koncentrációja esetén sem fogyasztják el, illetve attól esetlegesen elpusztulhatnak.</p> <p>Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): A vizsgált Natura 2000 területen a nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>), illetőleg a díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>) tényleges vagy potenciális élőhelyeinek egy része mezőgazdasági területek közelében vagy azok mentén helyezkedik el. A légmozgás a tápnövényekre juttathatja a szóban forgó parcellákon jellemző gazdálkodó tevékenységek során alkalmazott növényvédő szereket, gyomirtókat, műtrágyákat. Az ilyen vegyi anyagok az említett fajok bármely fejlődési stádiumában lévő egyedekre veszélyt jelentenek, de különösen károsak lehetnek a lárvák szempontjából, melyek érzékenyek a tápnövényre rakódó porra és vegyszerekre, ezért fennáll a lehetősége, hogy az ilyen hatásoknak kitett leveleket (vagy egyéb növényi részeket) már a vegyi szennyeződés viszonylag alacsonyabb koncentrációja esetén sem fogyasztják el, illetve attól esetlegesen elpusztulhatnak.</p>
B03	Erdőfelújítás idegenhonos, vagy tájidegen fajokkal vagy azok betelepítése (beleértve az új fajokat és GMO-kat)	L	30%	91I0*-Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus</i> spp.); 91F0-Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>): A Natura 2000 területtel szomszédos földrészekeken tájidegen, azon belül elsősorban intenzív terjedésre képes fajokkal történő erdőtelepítés – amennyiben megtörténik – kedvezőtlen élőhelyi szomszédságot jelent a jelölő élőhelyek számára, mivel inváziós fajok potenciális forrásai lehetnek.
Kód	Potenciális veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy; M= közepes; L= kis jelentőségű)	Érintett terület aránya (%)	Milyen jelölő élőhelyre, illetve jelölő státusra javasolt vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A09	Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés	M	3%	<p>Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): Az intenzív legeltetés:</p> <p>a) gyakorta eredményezi azt, hogy a folyamatos igénybevétel során a haszonállatok túlzott mértékű terhelésnek teszik ki az érintett biotópok talaját, és ennek következtében károsítják a gyepek struktúráját, illetve felsértik a talajfelszínt. Mindez az eredeti növényzet fajkészletének romlásával és ezzel párhuzamosan tájidegen, inváziós növényfajok, gyomok megtelepedésével járhat, azaz végső soron az élőhely természeti</p>

				<p>minőségének számottevő mértékű romlását idézheti elő;</p> <p>b) jelentősen csökkentheti az élőhelyen rendelkezésre álló tápnövények mennyiségét, ami korlátozza a nőstény lepkék petézési lehetőségeit, illetve lárvastádiumban a hernyók táplálékhoz jutását;</p> <p>c) leronthatja azt a – magas fűvű részeket is magában foglaló – vegetációs struktúrát, amely a lepkék pihenése és területörző viselkedése szempontjából lényeges élettani feltétel;</p> <p>d) a nektárforrást képező virágos növények arányának csökkenését idézheti elő, ami hátrányosan befolyásolhatja a lepkék táplálkozási lehetőségeit.</p>
H05	Fák gondozása, út menti fák és vegetáció kivágása/eltávolítása közbiztonsági okból	M	<1%	<p>91I0*-Euro-szibériai erdőssztyeppölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus</i> spp.); 91F0-Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i>, <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i>, <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>): Fennáll annak lehetősége, hogy a közeljövőben kerítés létesül a magyar-román országhatáron. A kerítés esetleges létesítése a nyomvonal közelében a jelölő élőhelyek károsodásával járhat, aminek mértéke a kivitelezés konkrét módjától és pontos helyszínétől függ.</p>
A26	Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek	L	5%	<p>Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): A Natura 2000 terület határain belül mind a Bódvaj-csatorna, mind pedig a Károlyi-folyás érintik a díszes tarkalepke élőhelyeinek egy részét. Ha a szóban forgó vízfolyásokkal határos parcellákon alkalmazott vegyi anyagok (például növényvédő szerek, műtrágyák stb.) vagy a mezőgazdasági, illetőleg erdészeti gépek üzemeltetéséhez használt olajszármazékok, illetve más szennyező anyagok a felszíni vizekbe jutnak, úgy azok – különösen számottevő mértékű előntések (például árvíz vagy még inkább belvíz) esetén – bemosódhatnak a lepkefaj élőhelyét képező erdőtagok talajába, ahol károsíthatják a díszes tarkalepke tápnövényeit és a talajszinten tartózkodó lárvákat.</p> <p>Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): A Bódvaj-csatorna, valamint a Teremi-víztározó több olyan gyeppel is határos, melyek a lepkefaj élőhelyét képezik. A felszíni vizek esetleges szennyeződése (például mezőgazdasági járművek olajszármazékai vagy a gépek által szétszórt növényvédő szerek, gyomirtók, műtrágyák, illetve egyéb vegyszerek következtében) tehát veszélyforrást jelenthet a lepkefaj biotópjaira, tápnövényeire, valamint egyedeire egyaránt (természetesen akkor, ha a szennyezett víz a nagy tűzlepke</p>

				élőhelyét képező gyepekre jut).
A11	Mezőgazdasági célú égetés	L	5%	7230-Mészkedvelő üde láp- és sásrétek: A tervezési terület Vállaj külterületéhez tartozó „Ló-kert” területén a közelmúltban többször előfordult a lápi vegetáció leégetése. Az ismételt gyakori égetés a vegetáció elszegényedéséhez, gyomosodásához vezethet, különösen, ha a talaj tőzegrétege is kiég.
H04	Vandalizmus vagy gyújtogatás	M	90	<p>91I0*-Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus</i> spp.); 91F0-Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i>, <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i>, <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmus minor</i>): A klíma szárazabbá válása fokozhatja az erdőben keletkező tüzek gyakoriságát. Az esetleges erdőtüzek komoly károkat okozhatnak a jelölő élőhelyeken, egyúttal megnövelhetik az akác magról történő spontán elszaporodásának veszélyét.</p> <p>Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): Különösen a száraz, aszályos időjárási körülmények között jelenthet fokozott veszélyt a lepkefaj élőhelyét képező erdőtagokban történő tűzgyújtás, hiszen egy esetleges erdőtűz mind a tápnövények állományaiban, mind pedig a lepkepopulációkban jelentős károkat okozhat.</p>

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Általános célkitűzések:

A Teremi-erdő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területté nyilvánításakor az élőhelyvédelmi irányelv (92/43/EGK) 4. cikkének (4) bekezdése alapján a terület természetvédelmi célkitűzései meghatározásra kerültek, valamint kiemelésre kerültek egyes jelölő értékek, amelyeket a kezelés során prioritásként kell kezelni. A Natura 2000 területek célkitűzései és prioritásai a területek hivatalos Natura 2000 adatlapjain (SDF) találhatóak.

A természetvédelmi célállapot:

A Natura 2000 területen a természetvédelmi célkitűzés, hogy a jelölő közösségi jelentőségű élőhelyek – a 91I0* kódú „Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.)”; a 91F0 kódú „Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*)”, a 6260* kódú „Pannon homoki gyepek”, a 7230 kódú „Mészkedvelő üde láp- és sásrétek” – legalább az alapállapotfelmérés során tapasztalt nagyságban, karakterüket megőrizve, az azokat fenntartó gazdálkodás, illetve kezelés keretében, a Teremi-erdő területére jellemzően, ott található természetes mozaik formájában fennmaradjanak.

A jelölő élőhelyek megőrzésével egyidejűleg a célkitűzés része a Natura 2000 területen található jelölő fajok: a díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*), nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), illetve a jelölő státusra javasolt nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*) állományainak természetes élőhelyeiken való megőrzése, lehetőség szerint összehangoltan a nem jelölő státusú közösségi jelentőségű faj magyar nőszirm (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), magyar futrinka (*Carabus hungaricus*), réti csík (*Misgurnus fossilis*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*), továbbá az előforduló egyéb védett fajok védelmének szempontjaival.

A megjelölt prioritások szerinti célállapot megvalósításakor arra kell törekedni, hogy a terület egyéb természetes, közösségi jelentőségű (de nem jelölő) élőhelyek kiterjedésének, karakterének, egységes táji megjelenésének, természetes biológiai sokféleségének fennmaradása is biztosítható legyen, különös tekintettel az ott előforduló, jelentős értéket képviselő védett fajok igényeire.

A célállapot eléréséhez rendelt célkitűzések:

- A homoki tölgyes erdők fenntartása, különös tekintettel az erdőssztyepp jellegű és az üde, keményfaliget jellegű természetközeli állományokra.
- Óshonos fafajú állományokban a kiterjedt tarvágásos véghasználatok mellőzése, folyamatos erdőborítás fenntartása, természetközeli vegyes korösszetételű állományok kialakítása szükséges. A talaj és az aljnövényzet bolygatását a lehető legkisebbre javasolt csökkenteni és a természetes cserjeszintet megkímélni. Ennek érdekében lehetőség szerint szükséges a felújításokban a teljes talajelőkészítés és tuskózás (az erősen elakácósodott állományokat kivéve) elhagyása, az ápolásokban totális gyomirtók alkalmazásának mellőzése.

- Javasolt természetközeli felújítási és ápolási módok alkalmazása, azok helyi adottságokhoz alkalmazkodó kísérletes kidolgozása. Arra alkalmas részeken „őserdő” jellegű, gazdálkodásmentes állományok kialakítása és fenntartása.
- Szükséges fenntartani megfelelő arányban az idős, álló és fekvő holt fát tartalmazó őshonos erdőterületeket, hogy az ilyen erdőkhöz kötődő közösségi jelentőségű bogárfajok állományai megőrizhetők legyenek. Lábon száradó faegyedek és a holt fa megfelelő mennyiségű meghagyása a tájidegen fafajú állományokban is indokolt.
- A tájidegen erdőállományok esetében javasolt fokozatos őshonos állományra cserélése, ami különösen a jelölő élőhelyekkel szomszédos, illetve azok összeköttetését biztosító területeken szükséges.
- Szükséges az intenzíven terjedő, illetve inváziós fajok (akác */Robinia pseudoacacia/*, kései meggy */Prunus serotina/*, zöld juhar */Acer negundo/*, aranyvessző-fajok */Solidago sp./*, selyemkóró */Asclepias syriaca/*, bálványfa */Ailanthus altissima/*) visszaszorítása, szükség esetén rendszeres beavatkozásokkal. A természetközeli/féltermészetes erdőállományokból a tájidegen fafajok (kései meggy */Prunus serotina/*, fekete dió */Juglans nigra/*, gyalogakác */Amorpha fruticosa/*, zöld juhar */Acer negundo/* stb.) egyedeit el kell távolítani; ennek során a sarj vagy újulatképzést meg kell akadályozni.
- Az erdőssztyepp jellegű felnyíló állományokban a tisztások szükség szerinti cserjéttelenítése, természetközeli erdőszélek, tisztások kímélete és fejlesztése szükséges.
- A természetközeli erdei aljnövényzet megóvása, a természetes felújulás segítése érdekében (taposás, túrás, rágási kár megelőzése miatt) a természetközeli állományokban a nagyvad egyedszámának megfelelő szinten tartása. Szükség esetén a jelölő élőhelyek állományaiban a vadlétszám mesterséges apasztása javasolt.
- A jelölő erdei élőhelyek inváziós veszélyeztetésének mértéke nem növelhető. Ennek érdekében a jelölő élőhelyekkel érintkező, az adott helyen tényleges fenyegetést jelentő tájidegen fásszárú állományok (pl. akác) telepítése még szántókon sem javasolt, felújítását is szükséges kiküszöbölni.
- Az erdő területét, vagy területének intaktságát csökkentő beruházások mellőzése szükséges.
- A határsáv és egyéb nyomvonalas létesítmények fenntartását a talajt nem bolygató, vegyszermentes módszerekkel (kíméletes kaszálás, cserjeirtás) javasolt végezni.
- A láprétek, magassásosok és zombékosok fenntartása a megfelelő vízszint biztosításával, az inváziós fajok és cserjék terjedését mérséklő kaszálással javasolt.
- A homokpusztagyeppek, száraz gyeppek esetében elsődlegesen a kíméletes legeltetéses, szükség esetén a kaszálással történő használat javasolt az élőhely fenntartása érdekében. Az üde gyeppek esetében kíméletes kaszálós vagy legeltetéses használat javasolt.
- A korábbi gyeppek területén kialakult záródott üde cserjések esetében elsődleges cél a gyeppek helyreállítása. Az előrehaladott erdősödési stádiumú területrészekben ugyanakkor – amennyiben tájhonos fafajok alkotják – javasolt az így kialakuló pionír erdőfoltok erdőként való fenntartása.
- A víztározón karbantartás, felújítás esetén is háborítatlan, teljesen ki nem szárított részek kijelölése és fenntartása.
- A mocsári teknős (*Emys orbicularis*) tojásrakását szolgáló területeknek (a tó menti szántók, gyeppek) a vadállomány kártételétől való háborítatlanságának biztosítása, szükség

esetén a vaddisznók távoltartása kikerítéssel, riasztással.

3.2. Kezelési javaslatok

A Natura 2000 területre vonatkozó természetvédelmi célkitűzések eléréséhez a terület egyes részei eltérő kezelést igényelnek, figyelembe véve az ott előforduló élőhelyeket, fajokat, és az ott jellemző gazdálkodási formákat. A kezelési, fenntartási, fajvédelmi és részben az élőhelyrekonstrukciós és fejlesztési javaslatokat ezért a Natura 2000 terület egyes lehatárolt részegységeire, az úgynevezett kezelési egységekre (KE) vonatkozóan rendszerezi a fenntartási terv (a kezelési egységek térbeli elhelyezkedését a 3.2.5. melléklet térképei mutatják be). A közösségi jelentőségű élőhelyekre és fajokra vonatkozó kutatási és monitorozási javaslatokat a 3.2.4. fejezetben tárgyalja a fenntartási terv.

3.2.1. Élőhelyek kezelése (Kezelési egységek – KE)

A kezelési javaslatok esetében élesen el kell választani a kötelező jellegű, jogszabályban előírt korlátozásokat, illetve az önkéntes vállalásokat.

„A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4. § 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott kezelési javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára, megadják, hogy a jelölő értékek megőrzéséhez milyen kezelési előírás-javaslatok alkalmazása szükséges. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz. A tervkészítés időpontjában jogszabály alapján kötelezően betartandó előírásokon túli, a célokhoz illeszkedő, kívánatos kezelést megfogalmazó előírás-javaslatok iránymutatásként szolgálnak.”

A Teremi-erdő Natura 2000 területen az előforduló élőhelyek, fontosabb fajok és gazdálkodási módok alapján 12 kezelési egység lehatárolása indokolt, amelyek térképi megjelenítését a 3.2.5 mellékletek fejezet mutatja be. A kezelési egységek lehatárolása a 2015-ban tapasztalt természeti adottságok alapján történt, 1:10.000 alapléptékben. A térképi lehatárolás léptékét figyelembe véve a kezelési egységek határai (különösen nem mesterséges vonalat, pl. szántó, csatorna határkövető egységek esetén) nem szigorúan véve rögzítettek, hanem 10-20 méteres átmeneti sávban értelmezhetők. A kezeléseket, beavatkozások gyakorlati tervezésénél emellett figyelembe szükséges venni, hogy a természeti adottságok, élőhelyek spontán változásai miatt a kezelési egységek egymáshoz viszonyított határai megváltozhatnak. A fentiek alapján tehát a kezelési egységek térbeli lehatárolása a fenntartási terv gyakorlati átültetése esetén áttekinthető, iránymutató jellegű információnak tekintendő, aminek pontosítását magán a területen, az adott időszak aktuális állapotának megfelelően kell elvégezni.

Művelési ágakra vonatkozó információk, a terület adottságai, elérendő célállapot, ehhez rendelkezhető általános előírás-javaslatok:

A tervezési terület a tájegység adottságainak megfelelően viszonylag kicsiny területen –

talajtani, felszínmorfológiai, mikroklimatikus, vízgazdálkodási és egyéb termőhelyi és vegetációs szempontból – igen eltérő adottságú, egymással mozaikoló területeket tartalmaz. Az elmúlt évtizedek termelésszerkezeti és természetbeni változásaival összefüggésben a földhivatali nyilvántartás szerinti művelési ágak csak részben feleltethetők meg a tényleges állapotnak. Az elkülönített, és alábbiakban részletezendő kezelési egységek (KE) ugyan több – nem csupán természetvédelmi – szempontból jobban tükrözik a művelési-gazdálkodási lehetőségeket, de a művelési ágaknak megfelelő áttekintést is részletezzük:

- a) ***Erdő művelési ágú területek:*** A terület erdőállománya mintegy 677,56 hektáron helyezkedik el. Ebből 14,84 hektár magántulajdon, a további erdőterületek állami tulajdonban és a Nyírerdő Zrt. vagyongazdálkodásában vannak. Az erdőterület mintegy 40% őshonos fafajú, vagy jelölő erdei élőhelynek, vagy jelölő élőhely potenciális élőhelyének, illetve származékának (felújítási területek, származékerdők) tekinthető. Az erdőterület többi része túlnyomórészt nem őshonos fafajú, alacsony természetességű állomány. A természetvédelmi kezelési célok megfogalmazásánál arra is szükséges figyelemmel lenni, hogy az őshonos fafajú, értékesebb állományok és az alacsonyabb természetességű, zömében nem őshonos fafajú állományok térben hogyan illeszkednek egymáshoz. A természetesebb állományok a tervezési terület néhány foltjában viszonylag nagyobb, összefüggő tömböt alkotnak, amelyben a tájidegen állományok szigetszerűen jelennek meg. A terület nagy részén viszont a természetes állományok elszigetelten, tájidegen fafajú, ültetvényszerű állományok uralta tömbökön belül helyezkednek el. A kezelési célok ehhez igazodva tehát a természetes, jelölő élőhelynek minősülő állományok helyben való – az erdőfelújítás/felújulás dinamikus jellegét figyelembe vevő – megőrzésén és állapotának javításán túl arra is koncentrálnak, hogy csökkentsék és megelőzzék a származékállományok, tájidegen fafajú erdők és felújítási területek miatti fragmentáltságot. A kezelési egységek kialakítása tehát nem csupán az erdőrészletek természetességi állapotát, jelölő élőhelyként való minősítését veszi figyelembe, hanem azt is, hogy milyen azok térbeli viszonya. A jelölő élőhelyek elszigetelt foltjai esetében sokkal hangsúlyosabbak a konzervációs megőrzés szempontjai (viszonylagos érintetlenség), a nagyobb tömbökben viszont valamivel jelentősebb teret kaphatnak a dinamikus, a felújításra koncentrálnak beavatkozások. A tájidegen fafajú erdőrészletek esetében a jelölő élőhelyekkel, természetesebb állományokkal érintkező állományok esetében nagyobb hangsúlyt kapnak a szerkezetátalakítás és a spontán terjedő fajok visszaszorításával kapcsolatos beavatkozások. A kezelési javaslatok külön figyelmet fordítanak a szűk értelemben vett erdőgazdálkodási tevékenységeken túl a fával kevéssé fedett tisztás-jellegű növényzet fenntartására. Az erdészeti nyilvántartás szerinti erdőterületeken a hatályos erdőterv rendelet előírásai – annak hatályos időtartamán belül – összeegyeztethetők a természetvédelmi célkitűzésekkel. A jelen fenntartási terv Kezelési Egységekre (KE) vonatkozó előírás javaslatai részben az erdőtervrendelet által nem szabályozott, az egyedi beavatkozások tervezése során fontos részletek, részben a hosszabb távú, azaz az eljövendő erdőgazdálkodási tervezési eljárások során érvényesíthető, értelmezendő. Az erdőkkel kapcsolatos javaslatokat a KE-1, KE-2, KE-3, KE-4, KE-5, KE-6 kezelési egységekre vonatkozó pontokban részletezi a fenntartási terv.
- b) ***Rét és legelő művelési ágú területek:*** A tervezési terület számottevő részét (ingatlan-nyilvántartás szerint közel 14%) legelő, és kevesebb, mint 1%-át rét művelési ágú területek teszik ki. A fenntartási terv készítését megalapozó vizsgálatok időszakában ezeken a gyepeken egyáltalán nem folyt legeltetés, kaszálásos használat és szárazzásos kezelés is csak a terület egy részére jellemző. Ezzel összefüggésben rét

és legelő művelési ágú területeken jelentős kiterjedésben fás és cserjés állományok és időszakos vízállásos mocsári-lápi jellegű területek is találhatóak. A fenntartási terv kezelési javaslatai ezeknek a területek esetén élőhelyi/termőhelyi adottságaik alapján eltérő. A láprétek, magassásosok és zombékosok fenntartása a megfelelő vízszint biztosításával, az inváziós fajok és cserjék terjedését mérséklő kaszálással javasolt (részletesen a KE-10 kezelési egységnél kifejtve). A homokpusztagyeppek, száraz gyeppek esetében elsődlegesen a kíméletes legeltetéses, szükség esetén a kaszálással történő használat javasolt az élőhely fenntartása érdekében, míg üde gyeppek esetében kíméletes kaszálásos vagy legeltetéses használat javasolt (részletesen a KE-9 kezelési egységnél kifejtve). A korábbi gyeppek területén kialakult záródott üde cserjések esetében elsődleges cél a gyeppek helyreállítása. Az előrehaladott erdősődési stádiumú területrészekben ugyanakkor – amennyiben tájhonos fafajok alkotják – javasolt az így kialakuló pionír erdőfoltok erdőként való fenntartása (részletesen a KE-7 és KE-8 kezelési egységnél kifejtve).

- c) **Szántó művelési ágú területek:** A szántó művelési ágú területek aránya minimális (a tervezési terület mintegy 0,6%-a) Ezeket a szántókat tájidegen fafajú, ültetvényszerű erdők veszik körül, a rajtuk folyó gazdálkodás nincs számottevő hatással a jelölő fajokra, élőhelyekre, a természetvédelmi célkitűzésekre ezért a mindennapi használatot érintő kezelési javaslatok nem merül fel. A szántó művelési ágú területre vonatkozó részleteket a KE-12 kezelési egység leírása tartalmazza.
- d) **Víztározó:** A területen található horgászati hasznosítású víztározó esetében a kezelési javaslatok célja a tározó üzemeltetésével és a horgászattal kapcsolatos tevékenység összehangolása a tóhoz kötődő jelölő fajok – mocsári teknős, vöröshasú unka igényeivel. A vonatkozó részleteket a KE-11 kezelési egység leírása tartalmazza.
- e) **Egyéb művelésből kivett területek:** A művelésből kivett területek aránya a tervezési terület 4,21%-a, és igen különböző típusú élőhelyeket foglal magába (utak, csatornák, mocsarak, erdőszerűen zárt fás területek). Általános összefoglaló kezelési irányelvek emiatt a művelésből kivett területekre nem adhatók meg. Ezeknek a területeknek a kezelésére vonatkozó javaslatok ezért – természetbeni jellegüknek megfelelően – különböző kezelési egységekben jelennek meg.

(a) Kezelési egység kódja: KE-1

(b) Kezelési egység meghatározása: A KE-1 kezelési egységhez tartoznak a tervezési terület viszonylag nagyobb, közel összefüggő tömböket alkotó zárt homoki tölgyesei, illetve az ezekbe ágyazott, zömében őshonos fafajú egyéb erdőrészek.

Ezek kivétel nélkül az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőterületek. Általános élőhelyi besorolásukat tekintve alföldi homoki tölgyesek, és azok származékai. A terület legnagyobb részén keményfaliget jellegű (tölgy-kőris-szil ligeterdő, helyenként gyertyános-tölgyes jelleggel) tölgyesek, illetve zárt homoki gyöngyvirágos tölgyesek találhatóak, részben azok több-kevesebb mértékben tájidegen fafajokkal (akác, vörös tölgy, erdei fenyő, nemesnyár) elegyes származékai. Emellett kisebb foltokban egyéb őshonos fafajú erdőrészek, illetve erdőrészekként el nem különített állományfoltok (hazai nyaras, mézgás égeres) is előfordulnak a kezelési egység területén, és különböző korú jellegtelen, őshonos fafajú fiatalosok őshonos fafajú felújítási területek.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint):

Keményfás ártéri erdők (J6); Alföldi zárt kocsányos tölgyesek (L5); Óshonos fafajú fiatalosok (P1); Óshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők (RB); Óshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők (RC)

- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek (OA)
- Natura 2000 élőhelyek: Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*) (91F0); Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.) (91I0*)
- Érintett közösségi jelentőségű fajok: díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*), skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)
- Érintett, egyéb kiemelt fajok: turbánliliom (*Lilium martagon*), réti kardvirág (*Gladiolus imbricatus*), ligeti csillagvirág (*Scilla vindobonensis*), vitéz kosbor (*Orchis militaris*), madárfészek (*Neottia nidus-avis*), fehér madársisak (*Cephalanthera damasonianum*), széleslevelű nőszőfű (*Epipactis helleborine*), nyári tőzike (*Leucjum aestivum*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési javaslatok középpontjában az erdők szerkezeti, dinamikai és fajösszetételi szempontú természetességi állapotának javítása, a tájidegen fajok visszaszorítása, továbbá az élőhelytípushoz kötődő jelölő és jelölő státusra javasolt fajai számára kedvező állapot fenntartása áll.

Természeteshez közeli erdőszerkezet megőrzése: A kezelési egység területén az idősebb és érett korú állományokra jellemző, elegyfafajok részvételével előálló lombkoronabeli szintezettség, az élőhelynek megfelelő összetételű és sűrűségű cserjeszint fenntartása mellett kiemelten fontos a vastag álló és fekvő holtfa megfelelő mennyiségű jelenlétének biztosítása. A holtfára vonatkozóan a 60 évnél idősebb állományokban minimálisan 30 m³/ha meghagyása javasolt.

Folyamatos erdőborításra való törekvés, dinamikus korszerkezet kialakítása: A felújítások során biztosítani szükséges, hogy az érett korú/idős állományok megszakítatlan mátrixot képezzenek, azaz ne alakuljanak ki jelentős területű, idős állományokat egymástól elszigetelő, nem erdő fizionómiájú (felújítási területek, fiatalosok) területrészek, ugyanakkor a felújítások megfelelő térbeli és időbeli elrendezésével nagyobb erdőtömb szintjén is változatos korszerkezet alakulhasson ki. A dinamikus korszerkezet kialakítása érdekében célszerű a felújításokat nem csupán az idősebb, hanem a viszonylag fiatalabb állományok részterületein is megkezdeni.

Kíméletes felújítási technológia: A nagyobb kiterjedésű tarvágásos, teljes talajelőkészítéssel járó felújítást lehetőség szerint kerülni kell. Felújítás során törekedni szükséges a lékes, esetleg mikrotarvágásos mérettartományba tartozó beavatkozásra, amit 0,5, lehetőség szerint 0,25 hektárnál kisebb területegységekre célszerű korlátozni. A fenti mérethatáron belül a nagyobb méretű beavatkozások esetében – különböző korhadtsági fokú holt fát is tartalmazó – hagyásfacsoportok meghagyása javasolható. A termőhelynek megfelelő elegyfafajok telepítésével is szükséges elősegíteni a mielőbbi záródást. Ahol a termőhelyi viszonyok – elsősorban kiszáradásból adódó – megváltozása nem teszi lehetővé a kocsányos tölgyes célállomány létrehozását, ott elegyes kocsányos tölgyes vagy táj- és termőhelyhonos egyéb fafajú állomány létrehozása javasolt.

Inváziós fajok terjedésének megakadályozása: A felújítási területek térbeli tervezésénél javasolt elsősorban az intenzíven terjedő fásszárúak nagyobb arányával jellemezhető foltokban megkezdeni a felújítást, hogy az inváziós fajok gócpontjai is egyúttal megszüntethetők legyenek. Intenzíven terjedő tájidegen fajok – (akác (*Robinia pseudoacacia*), a kései meggy (*Prunus serotina*) nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*) – alkotta, vagy azok nagy arányával jellemezhető állományok közelében kerülni szükséges az erőteljesebb bontást vagy lécek nyitását. Nevelővágások során az inváziós terjedésre hajlamos tájidegen fajok lehetőség szerint maradéktalan eltávolítására szükséges törekedni. Gyérítések és egészségügyi termelések során az intenzíven terjedésre hajlamos tájidegen fajok magszóró, vagy potenciálisan magszóró példányainak eltávolítása javasolt, hogy elsőbbséget élvezzen. A felújítások peremi (általában vadvédelmi kerítés nyomvonalát kísérő) sávjában folyamatosan szükséges gondoskodni az inváziós növényfajok eltávolításáról. Kerülni szükséges minden erdőgazdálkodási vagy azt kísérő beavatkozás során olyan helyzetek kialakítását, ami inváziós fajok megtelepedését tartósan elősegítő gócpontokat hoz létre (pl. tuskóprizmák, különböző depóniák, erdőgazdasági utak karbantartásakor kialakuló, majd nem karbantartott földhányások, árkolás).

A vadgazdálkodási körzetben az apróvadas területekre fokozott figyelmet kell fordítani és az apróvadas jelleg fenntartására kell törekedni.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

Körzeti erdőterv: A Szatmár-Nagyecsed-i erdőtervezési körzet erdőterve (érvényes: 2016. - 2025.12.31.) Határozat ügyiratszám: HB-03/ERD/07149-1/2017.

Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezései.

b) Javasolt előírások:

- A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterületre alkalmas erdőrészteiben a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökzöld vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés. (E03)
- Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt). (E08)
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével. (E09)
- A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részletként (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az erdőrészlet megosztásával. (E11)
- Állománynevelés során a nyiladékok és állomány szélek felé - a díszes tarkalepke védelmében - legalább 10 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel). (E14)
/Megjegyzés: a javaslat jelen kezelési egység esetében a meglévő erdőszegélyek fenntartására vonatkozik./

- A gyéritések és véghasználatok során legalább 5 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. (E16) /Megjegyzés: a 70 évnél idősebb korú őshonos fafajú állományokban legalább 10 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása javasolt.
- Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása. (E17)
- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18)
- Az erdőrészetben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m³/ha, kifejezetten vastag (többségében 30 cm mellmagassági átmérő feletti) odvas, böhönc, fészkelő- és búvóhelynek alkalmas élő fák kijelölése és folyamatos fenntartásának biztosítása. (E22)
- Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban. (E26)
- A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása. (E27)
- Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása. (E28)
- A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása. (E29)
- A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása. (E31)
- Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése. (E33) /Megjegyzés: általában a 0,5 hektárt meg nem haladó méretű mikrotarvágás léptékű, illetve tájidegen, intenzív terjedésre képes fafajokat nagyobb arányban tartalmazó származék-erdőkben a nagyobb kiterjedésű beavatkozás is alkalmazható./
- Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés elhagyása. (E47) /Megjegyzés: tájidegen fafajokkal (főként akác, bálványfa) erősebben elegyes, vagy termőhelyi szempontból problémás állományok őshonos fafajokkal való felújítás esetén a felújítás sikere érdeke esetében alkalmazható a teljes talajelőkészítés./
- Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal. (E51) /Megjegyzés: magyar kőris (*Fraxinus angustifolia*), gyertyán (*Carpinus betulus*), mezei szil (*Ulmus minor*), vénicszil (*Ulmus laevis*), hegyi szil (*Ulmus glabra*), mezei juhar (*Acer campestre*), tatár juhar (*Acer tataricum*), kislevelű hárs (*Tilia cordata*), ezüst hárs (*Tilia tomentosa*), zselnicemeggy (*Prunus padus*), bibircses nyír (*Betula pendula*), fehér nyár (*Populus alba*), rezgő nyár (*Populus tremula*), kecskefűz (*Salix caprea*), madárcseresznye (*Prunus avium*), vadkörte (*Pyrus pyraster*), vadalma (*Malus sylvestris*), enyves éger (*Alnus glutinosa*)/
- Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása. (E57) /Megjegyzés: magyar kőris, gyertyán, mezei szil, vénicszil, hegyi szil, mezei juhar, tatár juhar, kislevelű hárs, ezüst hárs, zselnicemeggy, bibircses nyír,

fehér nyár, rezgő nyár, kecskefűz, madárcseresznye, vadkörte, vadalma, enyves éger/

- Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése. (E65)
- Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően. (E68)
- A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása. (E71)
- Inváziós fás szárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően. (E73)
- Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása. (E75)
- Tuskóprizmák, tuskópászták nem létesíthetők. (E82)
- Fakitermelés tervezése során az érintett erdőrészeket korosztály-eloszlásának javítása. Térben változó erélyű nevelővágások végzése, az alsó szint és az átlagkornál fiatalabb egyedek kímélete. (E84)
- A letermelt faanyag április 30-ig történő elszállítása a xilofág rovarfajok védelme érdekében. (E86)
- Fakitermelés csak augusztus 15. és február 28. között végezhető. (E88)
- Tuskóprizmák, tuskópászták felszámolása. (E93)
- Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)
- Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani. (VA02)

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukció vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható. A vadlétszám szabályozását szolgáló vadászati tevékenység céljából több magasles létesítése javasolható a tervezési területen.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A javasolt intézkedések célja, hogy a tervezési terület magas természetességű erdőállományainak még viszonylag összefüggő tömböt alkotó részén a folyamatos erdőborításhoz közelítő, és a jelölő állatfajok igényei szempontjából is elfogadható állapot fenntartása mellett biztosítható legyen a szerkezetében, koreloszlásában változatos, megújulásra képes, inváziós fajok terjedésével szemben ellenálló erdőállapot kialakítása. A

felújítások természetvédelmi sikere érdekében azonban, különösen az inváziós fajok jelenléte, valamint az idős állományokhoz kötődő jelölő fajok igényei miatt szükséges bizonyos (tér- és időbeli, technológiai) korlátozásokat tekintetbe venni a (d) pontban szereplő kíméletes technológiának megfelelően. A nagyvadállomány (kiemelten a vaddisznó) létszámának csökkentése a felújítások sikere, és az erdő értékes gyepszintjének védelme érdekében fontos feladat.

(a) Kezelési egység kódja: KE-2

(b) Kezelési egység meghatározása: A KE-2 kezelési egységhez tartoznak a tervezési terület őshonos fafajú, jelölő élőhelynek minősülő, de elszigetelt, más őshonos fafajú erdőtömbökkel nagyobb összefüggő egységet nem alkotó részei, illetve az ilyen jellegű őshonos fafajú fiatalosok és felújítási területek.

Ezek kivétel nélkül az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőterületek. Általános élőhelyi besorolásukat tekintve többnyire zárt homoki gyöngyvirágos tölgyesek, kisebb részben keményfaligetek, továbbá ezek származékai. A kezelési egység átfed ex lege védett területtel.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Alföldi zárt kocsányos tölgyesek (L5); Keményfás ártéri erdők (J6), Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők (RC)
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Nem őshonos fafajok spontán állományai (S6)
- Natura 2000 élőhelyek: Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.) (91I0*); Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*) (91F0)
- Érintett közösségi jelentőségű fajok: díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*), skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)
- Érintett, egyéb kiemelt fajok: madárfészek (*Neottia nidus-avis*), fehér madársisak (*Cephalanthera damasonianum*), széleslevelű nőszőfű (*Epipactis helleborine*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén található, jelölő élőhelynek minősülő erdőrészek a hasonló erdőállományoktól távol, elszigetelve helyezkednek el, nem őshonos fafajú állományokkal körülvéve; ugyanakkor kiindulópontul szolgálhatnak későbbi, a környező erdőrészekben esetleg megvalósítható élőhely-helyreállításnak. Ezért a kezelési javaslatok középpontjában ezeknek az állományoknak a lehetőség szerint érintetlen állapotban való fenntartása, a környező tájidegen állományok felől érkező negatív hatásoktól való védelme áll.

Idős őshonos fafajú állományok fenntartása: A kezelési egység területén az idős őshonos fafajú állományok megőrzésére szükséges törekedni, azokban az erdőgazdálkodási tevékenységet az inváziós fajok visszaszorítására javasolt korlátozni. Felújítási területeket „mikrotarvágás” léptékében, (legfeljebb 0,5, lehetőség szerint 0,25 hektárnál kisebb kiterjedésben) kizárólag az összeomló, vagy intenzíven terjedő fásszárúk nagy arányával jellemezhető) állományrészekben javasolt létesíteni.

Intenzív terjedésre képes tájidegen fajok (elsődlegesen akác (Robinia pseudoacacia), a kései meggy (Prunus serotina) nyugati ostorfa (Celtis occidentalis), bálványfa (Ailanthus altissima), amerikai kőris (Fraxinus pennsylvanica)) minél teljesebb visszaszorítása az állománynevelések során: Felújításokban és fiatal állományokban az inváziós fajok minél teljesebb visszaszorítására szükséges törekedni. Különös figyelmet szükséges fordítani a tuskóprizmákra és állományszegélyekre, amelyek jellemzően az invázió fő forrásai.

A vadgazdálkodási körzetben az apróvadas területekre fokozott figyelmet kell fordítani és az apróvadas jelleg fenntartására kell törekedni.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

Körzeti erdőterv: A Szatmár-Nagyecsed-i erdőtervezési körzet erdőterve (érvényes: 2016. - 2025.12.31.) Határozat ügyiratszám: HB-03/ERD/07149-1/2017.

Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezései.

Védett természeti területen a kötelezően betartandó előírásoknál a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény előírásait is szükséges alapul venni.

b) Javasolt előírások:

- Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt). (E08)
- Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével. (E10) */Megjegyzés: A javaslat az kezelési egységben található idős állományokra vonatkozik. Felújítási területeket „mikrotarvágás” léptékében, (legfeljebb 0,5, lehetőség szerint 0,25 hektárnál kisebb kiterjedésben) kizárólag az összeomló, vagy intenzíven terjedő fásszárú nagy arányával jellemezhető) állományrészekben javasolt létesíteni./*
- A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részletként (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az erdőrészlet megosztásával. (E11)
- Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé - a díszes tarkalepke védelmében - legalább 10 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel). (E14) */Megjegyzés: a javaslat jelen kezelési egység esetében a meglévő erdőszegélyek fenntartására vonatkozik./*
- A gyéritések és véghasználatok során legalább 5 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. (E16) */Megjegyzés: a 70 évnél idősebb korú őshonos fajjű állományokban legalább 10 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása javasolt./*
- Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábön álló holtfák meghagyása. (E17)

- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18)
- Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban. (E26)
- A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása. (E27)
- Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása. (E28)
- A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása. (E29)
- A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása. (E31) Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése. (E33) */Megjegyzés: felújítási területeket „mikrotarvágás” léptékében, (legfeljebb 0,5, lehetőség szerint 0,25 hektárnál kisebb kiterjedésben) kizárólag az összeomló, vagy intenzíven terjedő fászfűz nagy arányával jellemezhető) állományrészekben javasolt létesíteni./*
- Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés elhagyása. (E47) */Megjegyzés: tájidegen fafajokkal (akác, bálványfa) erősebben elegyes, vagy termőhelyi szempontból problémás állományok őshonos fafajokkal való felújítás esetén a felújítás sikere érdeke esetében alkalmazható a teljes talajelőkészítés./*
- Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása. (E57) */Megjegyzés: magyar kőris, gyertyán, mezei szil, vénicszil, hegyi szil, mezei juhar, tatár juhar, kislevelű hárs, ezüst hárs, zselnicemeggy, bibircses nyír, fehér nyár, rezgő nyár, kecskefűz, madárcseresznye, vadkörte, vadalma, enyves éger/*
- Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése. (E65)
- Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágyszárú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően. (E68)
- A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása. (E71)
- Inváziós fás szárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően. (E73)
- Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása. (E75)
- Tuskóprizmák, tuskópaszták nem létesíthetők. (E82) */Megjegyzés: a korlátozás a szomszédos erdőállományoknak a KE-2 kezelési egységgel szomszédos határaitra is értendő./*

- Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágy és fásszárú fajok továbbterjedésének mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, száruzás) történő megakadályozása. (E83)
- A hagyasfák, hagyasfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig. (E85)
- A letermelt faanyag április 30-ig történő elszállítása a xilofág rovarfajok védelme érdekében. (E86)
- A területen szóró, vadetető, szóó nem létesíthető. (VA03)

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység területén található erdőrészek szigetszerűen képviselik a jelölő élőhelytípusokat tájidegen fafajok (fehér akác, erdei fenyő, vörös tölgy, nemes nyár) által jellemezhető környezetben. A jelölő élőhelyek, és azok idős állományaikhoz kötődő jelölő fajok helyben való megőrzésén túl ezek a szigetszerű erdőrészek kiindulópontul szolgálhatnak későbbi, a környező erdőrészekben esetleg megvalósítható élőhelyreállításnak, ezért tartós fennmaradásukról szükséges gondoskodni. A kezelési egység területén található őshonos fafajú fiatalosok a kedvezőtlen élőhelyi környezet miatt különösen ki vannak téve annak, hogy bennük magas arányt érnek el az inváziós fajok, ezért lehetőség szerint azok minél teljesebb visszaszorításáról szükséges gondoskodni.

(a) Kezelési egység kódja: KE-3

(b) Kezelési egység meghatározása: A KE-3 kezelési egységhez tartoznak a tervezési területnek azok az alapvetően nem őshonos fafajú, vagy őshonos fafajú, de jellegtelen erdőrészei, amelyek őshonos fafajú, többségében jelölő élőhelynek minősülő erdőrészekkel érintkeznek, illetve azok egymástól elszigetelt tömbjei között helyezkednek el.

Ezek kivétel nélkül Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőterületek. Állománytípusukat tekintve főként akácosok, erdei- és feketefenyvesek, vöröstölgyesek, nemesnyaras, részben egyéb vegyes összetételű erdők. A kezelési egységhez tartoznak ezen kívül kisebb kiterjedésben jellegtelen, őshonos fafajú állományok és felújítási területek. A kezelési egység átfed ex lege védett területtel.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): ültetett akácosok (S1); Nemesnyarasok (S2); Egyéb tájidegen lombos erdők (S3); Ültetett erdei- és feketefenyvesek (S4); Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők (RC); Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők (RB); Őshonos fafajú fiatalosok (P1)
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek (OA); Vágásterületek (P8)

- Natura 2000 élőhelyek: -
- Érintett közösségi jelentőségű fajok: -
- Érintett, egyéb kiemelt fajok: -

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén található erdőrészek esetében javasolt az erdőgazdálkodási tevékenységeket úgy folytatni, hogy a környezetükben elhelyezkedő természetvédelmi szempontból értékesebb, jelölő élőhelynek minősülő erdőrészek szempontjából veszélyeztető tényezőnek minősülő faktorok (elsősorban az inváziós fajok terjedése) csökkenthetőek legyenek. Javasolt ezért a jelölő élőhelyek szomszédságában olyan pufferzóna létrehozása (ennek célszerű minimális szélessége 20 méterben adható meg), ahol az intenzíven terjedő tájidegen fás- és lágyszárú fajok visszaszorítása rendszeres. Ezen túlmenően a kezelési egység olyan erdőrészeiben (vagy az erdőrészek meghatározott részein), ahol a termőhelyi adottságok ezt lehetővé teszik, a felújítások során őshonos fafajú állományok kialakítására javasolt törekedni. A kezelési egység területén található vegyes (tájidegen-őshonos) vagy őshonos, de természeti szempontból jellegtelen állományokban az erdőgazdálkodási beavatkozások során szintén az idegenhonos fajok visszaszorítására, és természeteshoz közelítő erdőszerkezet kialakítására javasolt törekedni. A kezelési egység területén szórványosan előfordulnak elszórtan idős kocsányos tölgy hagyásfák, és egyéb, a kultúrállományokban természetvédelmi értéket hordozó őshonos fafajok (pl. vadkörte, hazai nyarak, nyírek), melyek megőrzésére javasolt törekedni.

A vadgazdálkodási körzetben az apróvadas területekre fokozott figyelmet kell fordítani és az apróvadas jelleg fenntartására kell törekedni.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

Körzeti erdőterv: A Szatmár-Nagyecsed-i erdőtervezési körzet erdőterve (érvényes: 2016. - 2025.12.31.) Határozat ügyszám: HB-03/ERD/07149-1/2017.

Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezései. Védett természeti területen a kötelezően betartandó előírásoknál a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény előírásait is szükséges alapul venni.

b) Javasolt előírások:

- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18)
- A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása. (E29) – */Megjegyzés: mindenekelőtt az őshonos fafajú állományokkal szomszédos állományrészekben, minimálisan 20 méteres sáv szélességben./*
- A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása. (E31) */Megjegyzés: mindenekelőtt az őshonos fafajú állományokkal szomszédos állományrészekben, minimálisan 20 méteres sáv szélességben./*
- Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása. (E54) */Megjegyzés: magyar kőris, gyertyán, mezei szil, vénicszil, hegyi szil, mezei juhar, tatár juhar, kislevelű hárs, ezüst hárs, zselnicemeggy, bibircses nyír, fehér nyár, rezgő nyár, kecskefűz, madárcseresznye,*

vadkörte, vadalma, enyves éger/

- Természetes, természetszerű és származék erdőkkel határos erdőterületek felújítása tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal. (E55) /*Megjegyzés: Célállományok: tölgyes, hazai egyéb keménylombos, hazai nyáras, hazai egyéb lágylomb. Alkalmazható fajok: magyar kőris, gyertyán, mezei szil, vénicszil, hegyi szil, mezei juhar, tatár juhar, kislevelű hárs, ezüst hárs, zselnicemeggy, bibircses nyír, fehér nyár, rezgő nyár, kecskefűz, madárcseresznye, vadkörte, vadalma/*
- A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása. (E71)
- Szóró, szóó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység területén található erdőrészek, mint inváziós terjedésre hajlamos fajok forrásai kockázatot jelentenek a környezetükben elhelyezkedő, természetvédelmi szempontból értékesebb, jelölő élőhelynek minősülő erdőrészek szempontjából. A javaslatok célja ezeknek a kockázatoknak a csökkentése, továbbá bizonyos esetekben a kezelési egység területén található állományok szerkezetátalakítása, illetve természetességük lehetőség szerinti növelése révén az őshonos fafajú állományok közötti összeköttetés javítása.

(a) Kezelési egység kódja: KE-4

(b) Kezelési egység meghatározása: A KE-4 kezelési egységhez tartoznak a tervezési területnek azok az alapvetően nem őshonos fafajú, erdőállományai, amelyek őshonos fafajú, többségében jelölő élőhelynek minősülő erdőrészekkel nem érintkeznek.

Ezek egy kisebb terület kivételével az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőterületek. Állománytípusukat tekintve főként akácok, kisebb arányban erdei- és feketefenyvesek, nemesnyaras erdők, jellegtelen őshonos fafajú állományok. A kezelési egységhez tartozik az erdőterületen kívül a 4915-ös számú főútvonal és a Terem 59-60-140 erdőtagok közé eső, zártkertként nyilvántartott, valójában erdőszerűen zárt akác állományú terület. A kezelési egység átfed ex lege védett területtel.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): ültetett akácok (S1); Nemesnyarasok (S2); Egyéb tájidegen lombos erdők (S3); Ültetett erdei- és feketefenyvesek (S4); Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők (RB)
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők (RC); Őshonos fafajú fiatalosok (P1)

- Natura 2000 élőhelyek: -
- Érintett közösségi jelentőségű fajok: -
- Érintett, egyéb kiemelt fajok: -

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési javaslatok célja az erdőtömb egységének biztosítása a természetesség javításának lehetőségével. A kezelési egység területén található erdőrészek esetében javasolt az erdőgazdálkodási tevékenységeket úgy folytatni, hogy minél kisebb teret kapjanak az intenzív terjedésre képes tájidegen fajok. Ezen túlmenően a kezelési egység olyan erdőrészleteiben (vagy az erdőrészek meghatározott részein), ahol a termőhelyi adottságok ezt lehetővé teszik, a felújítások során őshonos fafajú állományok kialakítására javasolt törekedni.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

Körzeti erdőterv: A Szatmár-Nagyecsed-i erdőtervezési körzet erdőterve (érvényes: 2016. - 2025.12.31.) Határozat ügyiratszám: HB-03/ERD/07149-1/2017.

Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezései.

Védett természeti területen a kötelezően betartandó előírásoknál a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény előírásait is szükséges alapul venni.

b) Javasolt előírások:

- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18)
- A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása. (E31)
- Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása. (E54)
- A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása. (E71)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan gazdálkodáshoz nem köthető javaslat nem merül fel.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység területén található erdőrészleteknek térbeli elhelyezkedésük folytán csekély befolyásuk van a jelölő élőhelyek és fajok állapotára a Natura 2000 területen belül. Termőhelyi viszonyaikat tekintve is kedvezőtlen adottságúak a jelölő élőhelyek helyreállítására. Ugyanakkor, mint inváziós terjedésre hajlamos fajok forrásai bizonyos kockázatot jelentenek. A javaslatok célja ezeknek a kockázatoknak a csökkentése, továbbá

bizonyos esetekben, ahol lehetőség nyílik rá, a kezelési egység területén található állományok szerkezetátalakítása. A kezelési egység területén szórványosan előfordulnak elszórtan idős kocsányos tölgy hagyásfák, és egyéb, a kultúrállományokban természetvédelmi értéket hordozó őshonos fafajok (pl. vadkörte, hazai nyarak, nyírek), melyek megőrzésére javasolt törekedni.

(a) Kezelési egység kódja: KE-5

(b) Kezelési egység meghatározása: A KE-5 kezelési egységhez pusztai tölgyes jellegű hordozó területek tartoznak, illetve olyan élőhelyek, amelyek pusztai tölgyes élőhelyrekonstrukcióra potenciálisan alkalmasak.

Ezek kivétel nélkül az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőterületek. A Terem 81C és a 81B ide tartozó részei eredeti termőhelyi adottságai alapján is pusztai tölgyes típust képviselnek, azonban akáctelepítés (illetve spontán akácterjedés) miatt az élőhelytípus füves, fátlan részei jelenleg hiányoznak (mindazonáltal az erdőssztyepp felnyíló részeihez kötődő karakterfajok, köztük a közösségi jelentőségű magyar nőszirm [*Iris aphylla* subsp. *hungarica*], előfordulnak). A Terem 76TII erdőrészlet eredeti termőhelyi adottságai nagyrészt zárt erdőnek megfelelőek, azonban a hosszabb ideje tisztásként való használat, valamint feltételezhetően a talajvízszint-csökkenésből adódó termőhelyi átalakulások miatt a pusztai tölgyesekhez hasonló szerkezeti megjelenésű és faji összetételű.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Nyílt homoki tölgyesek (M4); Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések (P2b); Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA); Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok, és fasorok (S7); ültetett akácosok (S1)
- Natura 2000 élőhelyek: Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.) (91I0*)
- Érintett közösségi jelentőségű fajok: magyar nőszirm (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*), nagy hősincér (*Cerambyx cerdo*)
- Érintett, egyéb kiemelt fajok: -

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési javaslatok célja a speciális erdőpusztai élőhelykomplexum fenntartása, illetve helyreállítása. A kezelési egység területén található erdőrészletek esetében javasolt – a lehetőségek függvényében – a gazdálkodási célokat a természetvédelmi célokkal összeegyeztetve a fás és gyepes állományrészeket tartalmazó pusztai tölgyes élőhelytípust helyreállító, illetve fenntartó kezelést folytatni.

A vadgazdálkodási körzetben az apróvadás területekre fokozott figyelmet kell fordítani és az apróvadás jelleg fenntartására kell törekedni.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

Körzeti erdőterv: A Szatmár-Nagyecsed-i erdőtervezési körzet erdőterve (érvényes: 2016. - 2025.12.31.) Határozat ügyiratszám: HB-03/ERD/07149-1/2017.

Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezései.

b) Javasolt előírások:

- Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt). (E08)
- A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részletként (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az erdőrészlet megosztásával. (E11) /Megjegyzés: a Terem 81C és a 81B megfelelő részletének élőhelyrekonstrukciója esetén lehet releváns./
- A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása. (E12)
- Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása. (E17)
- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18)
- A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása. (E71)
- Inváziós fás szárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően. (E73)
- Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: élelciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása. (E75)
- Erdőszytepp-erdők füves részeinek fenntartó kezelése. (E76)
- Tuskóprizmák, tuskópaszták nem létesíthetők. (E82)
- A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig. (E85)
- Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód fenntartása. (E87)
- Az idegenhonos fa- és cserjefajok eltávolítása révén felnyíló erdő, vagy tisztás kialakítása (E89)
- Szóró, szóó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területén belül a Terem 81B és 81C erdőrészletek területén a pusztai tölgyes élőhely kialakítása csak erőteljes élőhelyrekonstrukciós beavatkozás nyomán lehetséges, de kisebb mértékű, a fás-cserjés vegetáció visszaszorítást szolgáló beavatkozások a Terem 76TII1 erdőrészlet esetében is szükségesek. A helyreállítás alapvető feltétele a tájidegen fás növényzet minél teljesebb körű eltávolítása, lehetőség szerint célzott vegyszeres és mechanikai módszerek együttes, körültekintő alkalmazásával. A felvázolt élőhelyrekonstrukció hosszán tartó utókezelést és folyamatkövetést igényel (inváziós fajok újrasarjadásának visszafogása, gyommentesítő kaszálás), ezért csak az ahhoz rendelkezésre álló feltételek függvényében valósítható meg a siker esélyével.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének

csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A homoki pusztai tölgyes élőhelytípus a Pannon Biogeográfiai Régió egyik legveszélyeztetettebb, egyúttal természeti értékeiben a legunikálisabbak között számon tartott élőhelytípusa. Fenntartása, helyreállítása a gazdálkodás megszokott keretei között nem elképzelhető. A tervezési terület nem egészen 1%-át kitevő kezelési egység területén javasolt ennek az élőhelytípusnak fenntartására és helyreállítására kifejezetten természetvédelmi kezelést folytatni. Az élőhelytípus szempontjából a legnagyobb veszélyt a tájidegen inváziós fa- és cserjefajok jelentik, melyeket lehetőség szerint maradéktalanul vissza szükséges szorítani. A kezelési egység területén (Terem 81B erdőrészlet) él jelenleg a tervezési egység egyetlen ismert magyar nőszirm (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*) populációja, erősen elakácosodott állományrész alatt, a javasolt beavatkozások a közösségi jelentőségű faj védelmét is szolgálják. Az élőhely fenntartásának adminisztratív feltételei is vannak, ezért szükséges területüknek tisztásként való nyilvántartása.

(a) Kezelési egység kódja: KE-6

(b) Kezelési egység meghatározása: A KE-6 kezelési egység a tervezési területen található nyiladékokat, erdei utakat, erdészház területét és a határsávot foglalja magában.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Út- és vasúthálózat (U11); Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek (OC)
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok (S7)
- Natura 2000 élőhelyek: -
- Érintett közösségi jelentőségű fajok: díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*), nagy höscincér (*Cerambyx cerdo*)
- Érintett, egyéb kiemelt fajok: -

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési javaslatok célja a vonalas létesítmények inváziós fajoktól mentesen való tartása. Az erdőben haladó nyiladékok, utak, illetve a határsáv mellett javasolt az inváziós növények rendszeres visszaszorításáról gondoskodni. Javasolt emellett az utak, nyiladékok területére eső idős, ritka fajhoz tartozó vagy böhöncös fák lehetőség szerinti kímélete.

A vadgazdálkodási körzetben az apróvadas területekre fokozott figyelmet kell fordítani és az apróvadas jelleg fenntartására kell törekedni.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

Körzeti erdőterv: A Szatmár-Nagyecsed-i erdőtervezési körzet erdőterve (érvényes: 2016. - 2025.12.31.) Határozat ügyiratszám: HB-03/ERD/07149-1/2017.

Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezései.

b) Javasolt előírások:

- Inváziós fás szárúak mechanikus irtása. (GY26)
- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egységre vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós, élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

Az utak, nyiladékok fontos szerepet játszanak az inváziós fajok terjedésében. Szükséges ezért rendszeres kezeléssel biztosítani az inváziós fajok visszaszorítását.

(a) Kezelési egység kódja: KE-7

(b) Kezelési egység meghatározása: A KE-7 kezelési egységhez őshonos fafajú, természetszerű, nem erdőként nyilvántartott nagyobb zárt facsoportok tartoznak. A kezelési egység átfed ex lege védett területtel.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Őshonos fafajú puhafás jellegű vagy pionír erdők (RB)
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Nem zsombékoló magassárrétek (B5); Fűzlápok (J1a); Üde és nedves cserjések (P2a); Keményfás ártéri erdők (J6); Alföldi zárt kocsányos tölgyesek (L5); Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek (OA); Nem őshonos fafajok spontán állományai (S6)
- Natura 2000 élőhelyek: Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0*); Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.) (91I0*); Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*) (91F0)
- Érintett közösségi jelentőségű fajok: -
- Érintett, egyéb kiemelt fajok: -

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési javaslatok célja, ezeknek az állományoknak – mint az élőhelyi sokféleség szempontjából fontos élőhelyeknek – lehetőség szerinti természetközeli állapotban való fenntartása, és az intenzíven terjedő tájidegen fafajoktól (akác (*Robinia pseudoacacia*), a kései meggy (*Prunus serotina*) nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*), bálványfa (*Ailanthus*

altissima), amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*), gyalogakás (*Amorpha fruticosa*)) való mentesítése. A kezelési egységhez tartozó faállományokban a fahasználatot a természetvédelmi szempontokkal összehangolt szintre javasolt mérsékelni. Megfelelő kiterjedés esetén a kezelési egységhez tartozó, nem erdőként nyilvántartott, de ténylegesen erdőnek minősülő területek esetében javasolt az erdőként (akár szabad rendelkezésű erdőként) való nyilvántartásba vétel.

A vadgazdálkodási körzetben az apróvadas területekre fokozott figyelmet kell fordítani és az apróvadas jelleg fenntartására kell törekedni.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A Natura 2000 területekre vonatkozó gazdálkodási jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység meghatározó élőhelytípusaira nincsenek.

A gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X. 18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

A kezelési egység országos jelentőségű „ex lege” védett természeti területen található részén kötelező előírásként a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény megfelelő előírásait szükséges alapul venni. ***b) Javasolt előírások:***

- Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása. (E17)
- Őshonos fafajú állományok véghasználata során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában. (E38)
- Inváziós fás szárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően. (E73)
- Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egységhez tartozó őshonos fafajú faállományok fontos elemei a Natura 2000 területet alkotó természetközeli élőhely-együttesnek, azonban nem megfelelő kezelés esetén intenzíven terjedő tájidegen fafajok (akác (*Robinia pseudoacacia*), a kései meggy (*Prunus serotina*) nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*), gyalogakás (*Amorpha fruticosa*)) elszaporodásával inváziós

gócponthoz válhatnak, veszélyeztetve a környező jelölő élőhelyeket. A kezelési javaslatok fontos célja tehát a természetes faállományok mentesítése az inváziós fásszárúaktól. Mivel az őshonos fafajú állományok aránya a tervezési területen csekély, indokolt esetleges kitermelésük során magas területi lefedettséggel az idős állományrészek meghagyása, és a holtfa védelme.

(a) Kezelési egység kódja: KE-8

(b) Kezelési egység meghatározása: A KE-8 kezelési egységhez zárt, összefüggő, nagyobb kiterjedésű üde cserjései tartoznak, amelyek évtizedek óta nem használt gyepek helyén állandósultak. A kezelési egység átfed ex lege védett területtel.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Üde és nedves cserjések (P2a); Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések (P2b)
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA); Nem zombékoló magassásrétek (B5); Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek (OA); Jellegtelen üde gyepek (OB)
- Natura 2000 élőhelyek: -
- Érintett közösségi jelentőségű fajok: -
- Érintett, egyéb kiemelt fajok: -

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési javaslatok középpontjában cserjések ésszerű mértékű visszaszorítása, helyükön gyepek helyreállítása és kaszálásos vagy legeltetési használatba vonása áll. A területen jelenleg érdemi gazdálkodás nem folyik. Megfelelő élőhely-rekonstrukciós beavatkozást (alapvetően cserjeirtást) követően ugyanakkor a terület elsődlegesen kaszálóként, esetleg legelőként kíméletes módon – az élőhelyi adottságoknak megfelelően – hasznosítható. Az előrehaladott erdősődési stádiumú területrészeket ugyanakkor – amennyiben tájhoz hasonló fafajok alkotják – javasolt az így kialakuló pionír erdőfoltok erdőként való fenntartása.

A vadgazdálkodási körzetben az apróvadás területekre fokozott figyelmet kell fordítani és az apróvadás jelleg fenntartására kell törekedni.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A Natura 2000 területekre vonatkozó kezelési jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység meghatározó cserjés élőhelytípusaira nincsenek. A gyepek – természetvédelmi szempontból kívánatos – helyreállítását követően kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X. 18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

A kezelési egység országos jelentőségű „ex lege” védett természeti területen található részén kötelező előírásként a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény megfelelő előírásait szükséges alapul venni.

b) Javasolt előírások:

- A gyepek cserjésedésének megakadályozása, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzése. (GY28)
- A természetes gyepekben az őshonos, méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése. (GY30)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságának szükséges bejelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni. (GY31)
- Szóró, szóó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)

f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területén a záródó vagy zárt, jellegtelen cserjés-fás növényzet visszaszorítása szükséges, és azok helyén kaszálásos, esetleges legeltetéses használat a gyeppel visszatelepedését szükséges elősegíteni. Az élőhely-rekonstrukció kívánatos eredménye, hogy a fás növényzet a kezelési egység területének 10-30%-át tegye ki. A megőrzendő fás-cserjés növényzetbe lehetőleg a tartósabb vízborítású, fűzlápi jellegű állományok, illetve a pionír keményfaliget jellegű erdőnek megfelelő összetételű (kocsányos tölgy, magyar és magas kőris, mezei juhar, mezei szil, vénicszil vadkörte, vadalma, bibircses és molyhos nyír, fehér és szürke nyár) előrehaladott erdősödési stádiumú foltok tartozzanak bele. A gyeppel sikeres helyreállítását követően annak kezelése a KE-9 kezelési egységben leírtak szerint javasolható.

g) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

h) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység területén található cserjés-fás növényzet túlnyomórészt korábban legelőként, kaszálóként használt gyepek helyén alakult ki, megfelelő kezelés hiányában. Cserjeirtás révén, kaszálóként vagy legelőként való használat esetén a termőhelynek megfelelő jelölő élőhelyek viszonylag gyors visszaalakulása várható. Az élőhelyi változatosság érdekében a meglévő facsoportok kíméletével a fás-cserjés növényzet 10-30%-os arányban való meghagyása indokolt. Ugyanakkor az előrehaladott erdősödési állapotú, pionír keményfaligetnek megfelelő összetételű fás foltok meghagyása az élőhelyi sokféleség, illetve a hazai kőrisfajokhoz kötődő díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*) védelmében indokolt. Az üde gyepek helyreállítása a nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) számára alkalmas élőhelyek kiterjedését is növeli.

a) Kezelési egység kódja: KE-9

b) Kezelési egység meghatározása: A KE-9 kezelési egység a tervezési terület üde és félszáraz jellegű, valamint homokpusztai gyepeit foglalja magába, a velük természetes mozaikot alkotó egyéb (mocsári, másodlagos homoki sztyepréti, fás-cserjés) élőhelyek kisebb, kiemelten speciális kezelést nem igénylő foltjaival. A kezelési egység átfed ex lege védett területtel.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Mocsárrétek (D34); Jellegtelen üde gyepek (OB); Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek (OC)
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek (OA); Homoki sztyeprétek (H5b); Nem zombékoló magassárrétek (B5); Üde és nedves cserjések (P2a); Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések (P2b); Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA); Fiatal parlag és ugar (T10); Taposott gyomnövényzet és ruderális iszapnövényzet (OG); Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok (S7)
- Natura 2000 élőhelyek: *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440); Pannon homoki gyepek (6260*)
- Érintett közösségi jelentőségű fajok: magyar futrinka (*Carabus hungaricus*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*), nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), réti angyalgyökér (*Angelica palustris*)
- Érintett, egyéb kiemelt fajok: pompás kosbor (*Orchis laxiflora* subsp. *elegans*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A területen a kíméletes kaszálásos, részben legeltetési gazdálkodás folytatása javasolható, természeti értékek védelmét figyelembe vevő megfontolásokkal.

A vadgazdálkodási körzetben az apróvadás területekre fokozott figyelmet kell fordítani és az apróvadás jelleg fenntartására kell törekedni.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X. 18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

A kezelési egység „ex lege” védett láp területére eső részén kötelező előírásként a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény megfelelő előírásait szükséges alapul venni.

b) Javasolt előírások:

- Felületés nem megengedett. (GY01)
- Tárcsázás nem megengedett. (GY10)
- Felázott talajon munkavégzés nem megengedett. (GY14)
- Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás. (GY22) /Megjegyzés: A szárazabb homokpusztai gyeptípusokban inkább a legeltetési használat javasolható./
- A gyepek cserjésedésének megakadályozása, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzése. (GY28)
- A természetes gyepekben az őshonos, méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése. (GY30)

- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak szükséges bejelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni. (GY31)
- A gyepterületen előforduló őshonos hagyásfák, hagyásfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok meghagyása. (GY33)
- Legeltetési sűrűség 0,4-0,6 állategység/ha. (GY42)
- Kaszáló sarjűlegeltetését a kaszálás napjától számított 30 napon belül nem lehet megkezdeni. (GY64)
- Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék. (GY67)
- Legeltethető állatfaj: juh. (GY68)
- Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár). (GY70)
- A gyepet évente csak egyszer lehet kaszálni. (GY80)
- Mozaikos kaszálás folytatása, egybefüggő kaszált terület nem haladhatja meg az 5 ha-t, vagy a terület 30%-át. A kaszálások között legalább 1 hét teljen el. (GY91)
- A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása. (GY92)
- A kaszálatlan terület kaszálásaként más helyen történő kialakítása. (GY98)
- A kaszálatlan terület legalább 50%-ának a tábla belsejében történő biztosítása. (GY100)
- A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak nem helyezhetők el. (GY116)
- Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges. (GY117)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós, élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

A mocsári teknős (*Emys orbicularis*) tojásrakását szolgáló gyepterületek (a víztározó menti gyeppek) háborítatlanságának biztosítására javasolt a vaddisznók távoltageését elősegíteni (kikerítéssel, riasztással).

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység területén található gyeptípusokra korábban kiterjedt legeltetési-kaszálási használat volt jellemző. Az utóbbi időben ez a gazdálkodás visszaszorult, ami kedvezőtlen tendenciákat (cserjésedés, gyomosodás) indított el, ami többek között a jelölő faj nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) számára is kedvezőtlen. A kezelési egység területén lehetséges, sőt, az élőhelyi sokféleség fenntartása szempontjából kívánatos és a gazdálkodói racionalitásnak is megfelel a legeltetési és kaszálási használat párhuzamos fenntartása. A közepes intenzitású legeltetés esetén a kezelési egység élőhelyeinek természeti állapota fenntartható, nagyobb intenzitású legeltetés esetén viszont a gyep felszakadozása, a legelőgyomok terjedése, az

időszakosan víztelített talajú gyepekben a talajstruktúra kedvezőtlen átalakulása várható. A kíméletes, évente egyszeri, mozaikos, a jogszabályi előírásnak megfelelő méretű kaszátlan foltokat hagyó, ezáltal nem homogenizáló kaszálás ugyancsak jó lehetőség a jelentős természeti értékű, a termőhely változatosságát tükrözően változatos gyepek és az ahhoz kötődő jelölő lepkefaj állományának fenntartására.

(a) Kezelési egység kódja: KE-10

(b) Kezelési egység meghatározása: A KE-10 kezelési egység lápi és lápi eredetű vagy mocsári, nagyrészt fátlan élőhelyeit foglalja magába. A kezelési egység átfed ex lege védett területtel.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások (B1a); Nem zsombékoló magassásrétek (B5); Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek (OA); Üde és nedves cserjések (P2a)
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Lápi zsombékosok, zsombék-semlyék komplexek (B4); Jellegtelen üde gyepek (OB); Óshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA)
- Natura 2000 élőhelyek: Mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230)
- Érintett közösségi jelentőségű fajok: vöröshasú unka (*Bombina bombina*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*)
- Érintett, egyéb kiemelt fajok: -

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A fenntartási javaslatok középpontjában az élőhely viszonylagos háborítatlansága, és inváziós fajoktól való mentesítése áll. A terület élőhelyi adottságai miatt gazdálkodásra kevésbé alkalmas. A kevésbé vízállásos részekben különösen az inváziós gyomfajokkal erősebben egyes területrészekben tisztító célú kaszálás javasolható.

A vadgazdálkodási körzetben az apróvadas területekre fokozott figyelmet kell fordítani és az apróvadas jelleg fenntartására kell törekedni.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A kezelési egység „ex lege” védett láp területére eső részén kötelező előírásként a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény megfelelő előírásait szükséges alapul venni.

b) Javasolt előírások:

- Felázott talajon munkavégzés nem megengedett. (GY14)
- A gyepek cserjésedésének megakadályozása, azonban a szórtan jelentkező óshonos cserjék megőrzése. (GY28)
- Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása. (GY107)

- Erősen fertőzött foltok sokkoló kaszálással történő kezelése évente legalább háromszor. (GY108)
- A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak nem helyezhetők el. (GY116)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós, élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység területén található lápi és mocsári jellegű élőhelyek gazdálkodásra nagyrészt alkalmatlanok, és – megfelelő vízellátás esetén – különösebb természetvédelmi célú kezelési beavatkozásokra sincs szükség. A gyomosabb és inváziós fajokkal erősebben fertőzött részekben tisztító kaszálás, a cserjésed-fásodó területrészekben a fás növényzet időszakos visszaszorítására lehet szükség. A kezelési egység területe fontos szerepet tölt be a jelölő faj mocsári teknős (*Emys orbicularis*) és vöröshasú unka (*Bombina bombina*) táplálkozása, szaporodása szempontjából, a viszonylagos háborítatlanság fenntartása e fajok fenntartását is szolgálja.

(a) Kezelési egység kódja: KE-11

(b) Kezelési egység meghatározása: A KE-11 kezelési egységhez horgászati hasznosítású víztározó és annak közvetlen szegélynövényzete tartozik. A kezelési egység átfed ex lege védett területtel.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Állóvizek (U9)
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA); Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások (B1a); Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek (OA); Üde és nedves cserjések (P2a); Taposott gyomnövényzet és ruderális iszappnövényzet (OG); Nedves felszínek természetes pionír növényzete (II)
- Natura 2000 élőhelyek: -
- Érintett közösségi jelentőségű fajok: vöröshasú unka (*Bombina bombina*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*)
- Érintett, egyéb kiemelt fajok:

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési javaslatok célja a tározó üzemeltetésével és a horgászattal kapcsolatos tevékenység összehangolása a tóhoz kötődő jelölő fajok – mocsári teknős, vöröshasú unka igényeivel. A víztározón karbantartás, felújítás esetén is háborítatlan, teljesen ki nem szárított részek kijelölése és fenntartása szükséges.

A vadgazdálkodási körzetben az apróvadas területekre fokozott figyelmet kell fordítani és az apróvadas jelleg fenntartására kell törekedni.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A Natura 2000 területekre vonatkozó gazdálkodási jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység meghatározó élőhelytípusaira nincsenek.

A kezelési egység „ex lege” védett láp területére eső részén kötelező előírásként a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény megfelelő előírásait szükséges alapul venni.

b) Javasolt előírások:

- A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni. (V01)
- Idegenhonos halfajok visszaszorítása, idegenhonos halfaj nem telepíthető. (V19)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

Javasolt a tavat szegélyező fás növényzet felújítása, pótlása során az őshonos fafajokat előnyben részesíteni, valamint kiegészítésként őshonos fafajú cserjés csoportokat telepíteni.

A horgászati tevékenységhez kapcsolódó kisebb építményeket javasolt tájba illő módon, természetes anyagokból kialakítani.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység területe a jelölő faj mocsári teknős (*Emys orbicularis*) legfontosabb élőhelye a tervezési területen, és jelentős a vöröshasú unka (*Bombina orientalis*) szempontjából is. A jelölő fajok fenntartása érdekében a tározó területén karbantartás, felújítás esetén is háborítatlan, teljesen ki nem szárított részek kijelölése és fenntartása szükséges.

(a) Kezelési egység kódja: KE-12

(b) Kezelési egység meghatározása: A KE-12 kezelési egységhez a tervezési terület szegélyein található szántók tartoznak. A kezelési egység átfed ex lege védett területtel.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák (T1)
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA)

- Natura 2000 élőhelyek: -
- Érintett közösségi jelentőségű fajok: -
- Érintett, egyéb kiemelt fajok: -

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén folyó szántóföldi gazdálkodás nincs számottevő hatással a jelölő fajokra, élőhelyekre, a természetvédelmi célkitűzésekre, ezért ezzel kapcsolatos javaslat nem merül fel. Őshonos fafajokkal történő erdősítésük, esetleg gyeppé alakításuk támogatható.

A vadgazdálkodási körzetben az apróvadas területekre fokozott figyelmet kell fordítani és az apróvadas jelleg fenntartására kell törekedni.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A Natura 2000 területekre vonatkozó kezelési jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység meghatározó élőhelytípusaira nincsenek.

A kezelési egység „ex lege” védett láp területére eső részén kötelező előírásként a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény megfelelő előírásait szükséges alapul venni.

b) Javasolt előírások:

- Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése. (E06)
- Szántó füves élőhelyé alakítása gyeptelepítéssel, a megjelenő inváziós növényfajok irtása. (SZ52)
- Mezőgazdasági földterület első erdősítése, őshonos fafajokkal, támogatható. (SZ56)

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Élőhelyrekonstrukcióként a kezelési egység területének gyepesítése vagy erdősítése javasolható.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési, fenntartási javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egységhez tartozó szántók a tervezési terület szegélyén található, csekély területűek. A rajtuk folyó gazdálkodás nincs számottevő hatással a jelölő fajokra, élőhelyekre, a természetvédelmi célkitűzésekre. Esetleges erdőtelepítés esetén felmerülő szempont, hogy az intenzíven terjedő idegenhonos fajok további területnövekedése nem kívánatos a tervezési területen.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

A terület egészére vonatkozóan szükséges javítani az erdők, illetve a lápi-lápréti (részben jelölő) élőhelyek és a közösségi jelentőségű fajok vízigényének biztosítását. A Natura 2000

területen részben áthaladó, részben annak mentén futó csatornák (Bódvaj, Károlyi-folyás) fontos szerepet játszanak a terület vízháztartásában. Emiatt szabályozható, és különösen a nyári aszályos időszak vízellátását is megoldó vízkormányzás kialakítása szükséges a csatornákon. Javasolt ezért vízviszatarató műtárgy vagy műtárgyak létesítése, amelyek – nem meggátolva a tél végi, kora tavaszi, illetve esetleg más időszakban fellépő belvíztöbblet átvezetését – megakadályozzák, hogy száraz időszakban a vízigényes erdei és lápi élőhelyek fennmaradásához szükséges vízmennyiség eltávozzék a területről. A medertározás esetleges lehetőségén túl megfontolandó az a lehetőség is, hogy a terület természetes eredetű vízfolyásának – a Bódvaj-pataknak – az egykori természetes (de az ásott meder kialakítása miatt már nem funkcionáló) medermaradványaiban is történjen vízkivezetés, és kis sebességgel áramló víz tározása. A vízviszataratás megvalósítása csak – a jelen fenntartási terv keretein túlmutató – előzetes tervezés alapján lehetséges.

A további élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatokat a dokumentáció 3.2.1. fejezetben, az kezelési egységekre vonatkozó kezelési javaslatokkal egységes szerkezetben tárgyalja. Az élőhelyrekonstrukciós javaslatok összefoglalóan a következők:

KE-5 kezelési egység: Pusztai tölgyes élőhely helyreállítása.

KE-8 kezelési egység: Becserjésedett legelő helyreállítása a nagyobb zárt cserjecsoportok megnyitásával.

KE-12: A kezelési egység területének gyepesítése vagy erdősítése javasolható.3.2.3.

Fajvédelmi intézkedések

A tervezési terület jelölő fajainak védelme alapvetően az élőhelyek megfelelő kezelésén keresztül biztosítható, a 3.2.1. fejezetben részletezett élőhelykezelési javaslatok alapján.

A **díszes tarkalepke** (*Euphydryas maturna*) védelmét szolgáló intézkedések elsősorban a KE-1 és KE-2 kezelési egységekre vonatkozóan érvényesülnek.

Díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*) fajmegőrzési terve. Kiadta: Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, Természetvédelmi Hivatal, 2006. Jóváhagyta: Dr. Persányi Miklós Környezetvédelmi és Vízügyi Miniszter, 2006.

A **nagy tűzlepke** (*Lycaena dispar*) védelmét szolgáló intézkedések elsősorban a KE-8 és KE-9 kezelési egységekre vonatkozóan érvényesülnek.

A **nagy hőscincér** (*Cerambyx cerdo*) védelmét szolgáló intézkedések elsősorban a KE-1 és KE-2 kezelési egységekre vonatkozóan érvényesülnek.

A **skarlátbogár** (*Cucujus cinnaberinus*) védelmét szolgáló intézkedések elsősorban a KE-1 és KE-2 kezelési egységekre vonatkozóan érvényesülnek.

A **magyar nőszirm** (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*) védelmét szolgáló intézkedések elsősorban a KE-5, kezelési egységekre vonatkozóan érvényesülnek. Bár nem jelölő státusú faj, tekintettel arra, hogy a magyar nőszirm (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*) állománya igen kicsiny, szűk elterjedésű, ezért különösen sérülékeny a területen, javasolható a helyi populációkból gyűjtött termés felhasználásával, „ex situ” szaporítás segítségével megerősíteni az állományokat.

A **vöröshasú unka** (*Bombina bombina*) védelmét szolgáló intézkedések elsősorban a KE-10 és KE-11 kezelési egységekre vonatkozóan érvényesülnek.

A **mocsári teknős** (*Emys orbicularis*) védelmét szolgáló intézkedések elsősorban a KE-10 és KE-9 kezelési egységekre vonatkozóan érvényesülnek.

Utóbbi két faj védelme érdekében a területen található csatornák nyomvonalán és a parti sávokon a mindenkori vízjogi engedélynek megfelelő működést biztosító fenntartási munkák elvégzése során – lehetőség szerint – a hínárkaszálást, nádvágást javasolt előnyben részesíteni a kotrással szemben. Az esetlegesen szükséges kotrásos karbantartást az élővilágot legkevésbé zavaró, a szaporodási és telelési időszakokkal legkevésbé átfedő, augusztus 1. – október 15. közötti időszakban javasolt elvégezni. A parti sáv rendezését szolgáló munkálatok időzítésére a június 15. – február 15. közötti, a meder növénytelenítésére június 15. – február 15. közötti időszak javasolható.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) keretében a területen monitorozás nem zajlik.

A tervezés alapját jelentő 1:10.000 léptékű élőhelytérképezés, illetve a jelölő fajokra vonatkozó botanikai és zoológiai felmérés 2016-ban készült el a teljes területre nézve. A további kutatás és monitorozás tekintetében a 2015/2016-os felmérés eredményeit célszerű alapállapotnak tekinteni.

A jövőben szükséges a területen a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű élőhelyek kiterjedésének és természetességének, valamint a jelölő fajok állományának nyomon követése.

A **jelölő élőhelyek** monitorozására javasolható 10 évente az NBmR protokoll szerinti élőhelytérképezés elvégzése. Az élőhelyek ennél ritkábban végzett monitorozása vélhetőleg nem ad megfelelő lehetőséget az esetlegesen beinduló negatív folyamatok megváltoztatását célzó idejében történő beavatkozásra.

Javasolt a jelölő erdei élőhelyek (9110*-Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.); 91F0-Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*)) állományainak változását is legalább élőhelytípusonként (pusztai tölgyes, gyöngyvirágos tölgyes, keményfaliget) két-két mintavételi helyen monitorozni. Alkalmazott természetvédelmi-erdészeti kutatás keretében javasolt a jelölő élőhelynek minősülő erdőtípusok különböző típusú felújításainak nyomon követése – cönológiai és erdőfelvételezési módszerekkel értékelni a felújítási eljárások sikerességét.

Javasolt a fátlan jelölő élőhelyek 6260*-Pannon homoki gyepek és 7230-Mészkedvelő üde lág- és sásrétek) állományainak változását is egy-egy mintavételi helyen monitorozni, erre alkalmas módszer a közösségi jelentőségű gyepekre vonatkozó módszertan.

Díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*): A faj kutatottságának mértéke a tervezési területen az elmúlt évek során végzett intenzív lepkészeti felmérések eredményeként magas fokú, mindamelllett továbbra is elképzelhető újabb – lokális – állományok ismertté válása, ezért indokolt a célzott kutatások folytatása. A díszes tarkalepke monitorozásának javasolt időintervalluma minimálisan 3, optimálisan pedig 5 év, különös tekintettel arra, hogy a populációk érzékenyen reagálhatnak az egyes évek időjárására, valamint egyéb külső hatásokra, ezért pontosabb adatokhoz, becslésekhez és elemzésekhez több év tendenciáit együttesen szükséges ismerni, illetve értékelni.

A monitorozás és populációbecslés tekintetében javasolt az alábbi módszerek (illetve ezek kombinációjának) alkalmazása:

1. Hatékony megoldást jelent az érintett erdőtagokban vagy erdőrészekben kijelölt mintavételi ösvények (transzekttek) mentén történő egyedszámlálás. Az ilyen módszerrel

történő felmérés esetén indokolt rögzíteni a lepkék előfordulási adatainak GPS-koordinátáit, továbbá a mintavételi ösvény kezdő- és végpontjának (vagy akár a gyalogosan megtett út valamennyi pontjának) koordinátáit.

2. A monitorozás történhet standard jelölés-visszafogás alkalmazásával. Megfelelő élőhely, továbbá optimális időjárási körülmények esetén ez a módszer eredményezi a legpontosabb adatokat, különösen akkor, ha a mintavételek a teljes rajzási időszakot lefedik.
3. A hernyófészkek számlálása ugyancsak kiváló eredményt nyújthat, különösen akkor, ha a rajzás időszakában jelölés-visszafogással történő adatrögzítésre is sor került. Fontos, hogy a vizsgálatokat gyakorlott szakember végezze, mert a lepkefaj hernyófészkei terepen esetenként összetéveszthetők lehetnek más rovarfajok szövedékeivel.
4. A felmérés történhet petecsomók keresésével és számlálásával a fiatalabb magyar kőris, illetve magas kőrisfák leveleinek vizsgálata útján. E módszernek számos előnye van, hiszen a petecsomók keresése:
 - (a) csaknem bármely napszakban és időjárási körülményektől függetlenül végezhető;
 - (b) pontosabb képet nyújthat a populációméretéről (különösen más mintavételi eljárásokkal kombinálva), mint önmagában csak a lepkék észlelésén alapuló megfigyelés;
 - (c) hatékonyan végezhető, mivel a nőtény lepkék csak fiatalabb kőrisek viszonylag alacsonyan (1 – 6 méter magasságban) elhelyezkedő leveleire petéznek, ezért a vékonyabb törzsek lehajtásával egyszerre vizsgálható az összes levél fonákja.
5. Célravezető eljárást jelent az áttelelt hernyók számlálása avarszinten lehatárolt, 1 m²-es kvadrátokban (az élőhely több pontján megismételve). E módszer alkalmazása esetén a valós értékekhez minél jobban közelítő becslés érdekében javasolt hektáronként legalább 15-20 mintavételi egység kijelölése.
6. Kiegészítő jelleggel célszerű vizsgálni a nőtény lepkék, illetve az általuk lerakott peték termékenységét. Az állatok második lárvastádiumukig laboratóriumi körülmények között tarthatók, majd a hernyófészkek még az átnyarálás (aestiválás) időszaka előtt visszahelyezhetők az eredeti kőrisfákra (nem érdemes fogságban nyaraltatni, illetve teleltetni a lárvákat, mert ilyen esetekben ez elhullás mértéke a természetben tapasztaltakhoz képest aránytalanul magasabb).
7. Ugyancsak kiegészítő eljárásaként alkalmazható a parazitáltság meghatározása az áttelelés után begyűjtött lárvák felnevelése útján. Ilyen esetben egy-egy kvadrátból legfeljebb 10-10 lárvát begyűjtése indokolt. A bábokból kikelt darazsakat a pontos meghatározás érdekében szakemberhez kell eljuttatni, az ép és egészséges lepkéket pedig eredeti élőhelyükön el lehet engedni [a díszes tarkalepke lárváinak jellemzően három parazitája van: *Cotesia acuminata* (Hymenoptera: *Braconidae*); *Cotesia melitaeorum* (Hymenoptera: *Braconidae*); *Erycia fatua* (Diptera: *Tachinidae*)].

Nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*): A faj kutatottságának mértéke a tervezési területen az elmúlt évek során végzett intenzív lepkészeti felmérések eredményeként magas fokú, ugyanakkor indokolt a célzott vizsgálatok folytatása, mert nem kizárt további – lokális – állományok felfedezése. A lepkefaj monitorozásának javasolt időintervalluma minimálisan 3, optimálisan pedig 5 év, különös tekintettel arra, hogy a populációk érzékenyen reagálhatnak az egyes évek időjárására, valamint egyéb külső hatásokra, ezért pontosabb adatokhoz, becslésekhez és elemzésekhez több év tendenciáit együttesen szükséges ismerni, illetve értékelni.

A monitorozás és populációbecslés tekintetében javasolt az alábbi módszerek (illetve ezek

kombinációjának) alkalmazása:

1. Transzekt mentén történő egyedszámlálás, amely történhet a mintavételi helyszín teljes végigjárásával vagy pedig az adott élőhely méretétől függően kijelölt, a faj számára legoptimálisabb növényzetű gyepeket célzó útvonalon. Az ilyen módszerrel történő felmérés esetén indokolt rögzíteni a lepkék előfordulási adatainak GPS-koordinátáit, továbbá a mintavételi ösvény kezdő- és végpontjának (vagy akár a gyalogosan megtett út valamennyi pontjának) koordinátáit.
2. A monitorozás történhet standard jelölés-visszafogás alkalmazásával. Megfelelő élőhely, továbbá optimális időjárási körülmények esetén ez a módszer eredményezi a legpontosabb adatokat, különösen akkor, ha a mintavételek a teljes rajzási időszakot lefedik.
3. Lárva számlálásával az élőhelyen előre kijelölt mintavételi kvadrátokban.

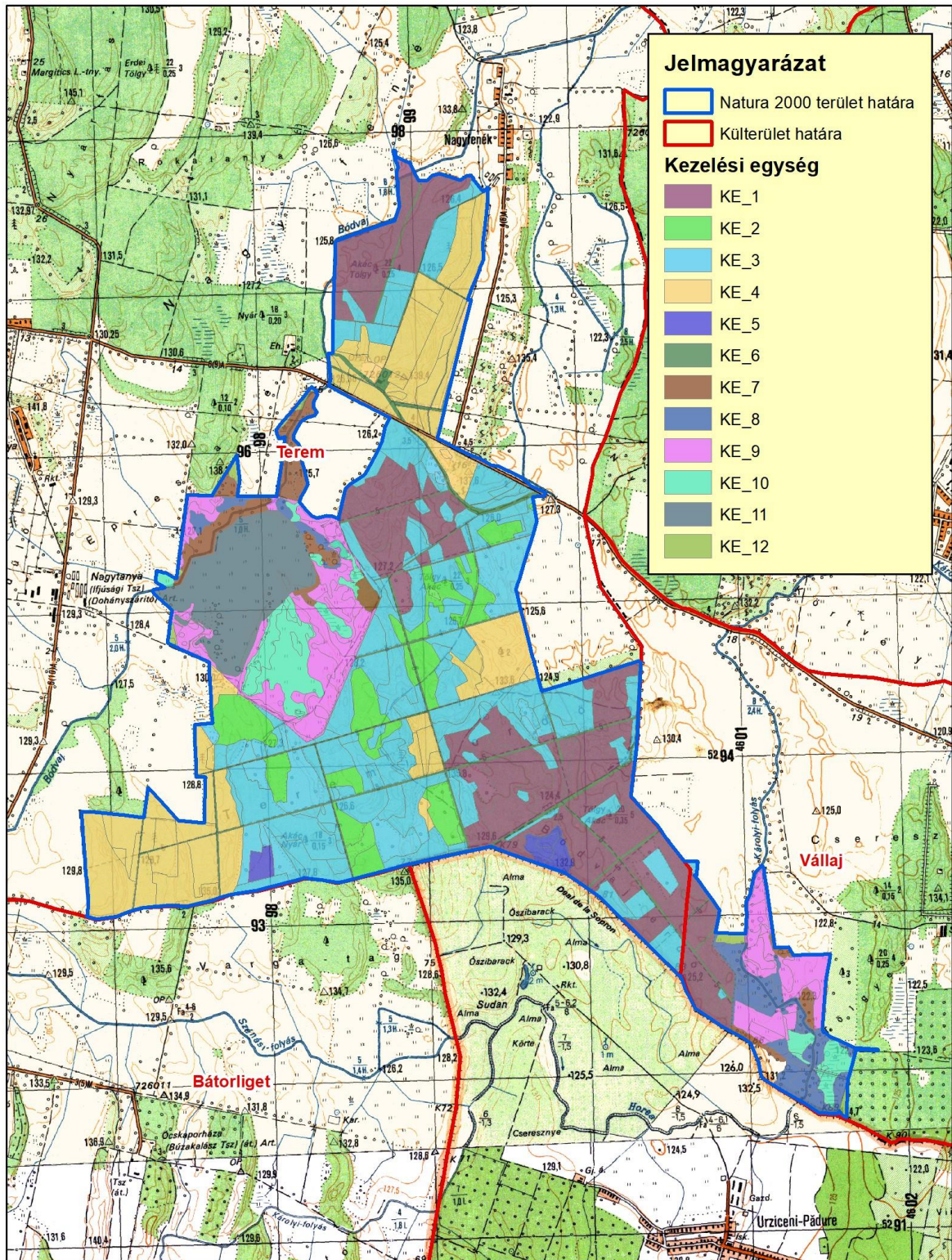
Nagy höscincér (*Cerambyx cerdo*), **skarlátbogár** (*Cucujus cinnaberinus*): A nagy höscincér (*Cerambyx cerdo*), és a skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*) monitorozását a Natura 2000 terület 75 éves vagy annál idősebb, őshonos fafajú erdőállományaiban történő, előfordulásukra utaló életnyomok (imágó, lárva előfordulása, rágáskép, kirepülési nyílások, elhullott példányok) vizsgálatával végezhető 3 évente. A jövőbeni alkalmazott természetvédelmi kutatás célja lehet annak meghatározása, hogy egy idős, őshonos erdőrészletben milyen mennyiségű friss (néhány éves) lábonálló és elfekvő holt faanyag szükséges ahhoz, hogy a skarlátbogárnak (*Cucujus cinnaberinus*) tartós és életképes populációja maradjon fenn.

Mocsári teknős (*Emys orbicularis*) **vöröshasú unka** (*Bombina bombina*): A két faj esetében monitorozásra az NBmR protokoll szerint 3 évente végzett felmérés javasolható. Ha erre kapacitáshiány miatt nincs lehetőség, akkor minimálisan az 5 évente, az élőhelyterképezéssel összehangolt ciklusokban végzett monitorozás javasolható.

Magyar nőszirm (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*): A terület – nem jelölő státusú – közösségi jelentőségű növényfajának esetében az ismert állományok rendszeres monitorozására – tekintettel a szűk elterjedésre és a populációk kis méretére – éves rendszerességgel javasolt sort keríteni. A rögzítendő paraméterek: hajtásszám és polikormonok száma; virágzó hajtások száma.

3.2.5. Mellékletek

**HUHN20058
TEREMI-ERDŐ**

A gazdálkodáshoz és egyéb területhasználathoz köthető kezelési egységek (2016.)

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület egésze a Teremi-erdő (HUHN20058) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területbe tartozik, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet az irányadó.

A fent hivatkozott Natura 2000 területen belül országos jelentőségű védett természeti terület a lápként oltalmat élvező „ex lege” védett területek is, melyekre a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény vonatkozik.

Ezen túl a terület egyes részei az országos ökológiai hálózat magterület, illetve ökológiai folyosó pufferövezetének részei is egyben (ld. 1.6. fejezet).

A tervezési terület jelentős része (73%) a Magyar Állam tulajdonában és a Nyírerdő Zrt. vagyongazdálkodásában van. A további területrészek vízügyi igazgatósági vagyongazdálkodásban, szövetkezeti tulajdonban, magántulajdonban és önkormányzati tulajdonban vannak.

A tervezési terület mintegy 73%-a a Magyar Állam tulajdonában és a Nyírerdő Zrt. vagyongazdálkodásában van. 1% alatti az állami tulajdonú, vízügyi igazgatósági vagyongazdálkodásban levő területek aránya (nagyobb csatornák). A terület további része jellemzően magántulajdonban van.

A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

Bevezetés

Az Európai Unió mezőgazdasági támogatási rendszere, a közös agrárpolitika (KAP) két pilléren nyugszik: az első pillér (KAP I.) a közvetlen támogatásokat és a piaci intézkedéseket finanszírozza, teljes egészében az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) terhére. A második pillér (KAP II.) az unió vidékfejlesztési politikáját szolgálja, melyet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) regionális vagy nemzeti források társfinanszírozásával működtet.

A Natura 2000 területen gazdálkodók a KAP I. pillér támogatásain túlmenően részesedhetnek a KAP II. pillér forrásaiból is, melyeket a 2014-2020 közötti időszakra Magyarországon a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 tartalmaz. A betartandó előírásokat a 2015-2018 között folyamatosan megjelentetett pályázati felhívások foglalják magukba. A 2007-2013 közötti időszakban igénybe vehető támogatások egy részének felhasználása még nem zárult le, az ezekről szóló jogcímrendeletek továbbra is hatályban maradnak mindaddig, amíg történik belőlük kifizetés – ez elsősorban az erdős támogatások esetében fordulhat elő.

A 2014-2020 közötti időszak végéhez közeledve – hasonlóan a 2007-2013 közötti időszak végéhez – átmeneti szabályokat terjesztett elő az Európai Bizottság. Ennek értelmében a 2021. évre egy átmeneti időszakot hirdettek meg, amelyben a KAP II. pillért érintően többek között a terület- és állatlétszám alapú vidékfejlesztési támogatásokat – amelyek jellemzően több éves kötelezettségvállalásúak – meghosszabbíthatja a tagállam. Az átmeneti évben várhatóan a KAP I. pillér alá tartozó közvetlen támogatások is elérhetőek lesznek a jelenlegi feltételek mellett. Az átmeneti szabályok miatt az új tervezési ciklus előre láthatóan

2022-től indul, és 2027-ig tart.

A 2014-2020 között elérhető agrártámogatásokról aktualizált összefoglalás található az állami természetvédelem honlapján:

http://termeszetvedelem.hu/user/browser/File/N2k_fennterv/3_%20mell%C3%A9klet_aktualizalt_041219.pdf

Továbbá a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 jelenleg elérhető pályázati felhívásai megtekinthetők az alábbi linken: <https://www.palyazat.gov.hu/doc/4523>

A jelenlegi támogatási időszakban a Vidékfejlesztési Program keretében számos olyan intézkedés elérhető, ahol a Natura 2000 területeken gazdálkodók támogatási forrásokhoz juthatnak vagy előnyt élvezhetnek a pontozási rendszerekben.

Legfontosabbak ezek közül a kompenzációs jellegű kifizetések, melyek a gyepterületek és magánerdők esetében érhetők el. A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó földhasználati szabályok betartása azonban független attól, hogy a gazdálkodó igényelte-e a támogatást vagy sem. Az adminisztratív eszközök tekintetében a Natura 2000 területekre járó kompenzáció ráépül az egyéb elérhető támogatásokra, a gazdálkodók a Natura 2000 intézkedés mellett jogosultak többek között az egységes területalapú támogatásra (SAPS) is.

Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészlet területén felmerülő költségek és jövedelemkiesés ellentételezése céljából a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, melynek összege az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően változik.

Az önkéntesen vállalt előírások elsősorban az agrár-környezetgazdálkodás, ökológiai gazdálkodás és az erdészet, erdő-környezetvédelem, természetmegőrzés témakörébe integrálódnak.

Az agrár-környezetgazdálkodási (AKG) kifizetési rendszer olyan önkéntes alapon működő program, amelyben résztvevők az agrár-környezetgazdálkodási célok elérésének érdekében többlet tevékenységek elvégzését vállalják gazdálkodásuk során. Amennyiben a gazdálkodó az adott Natura 2000 gyepterület vonatkozásában kompenzációs támogatás igénybevételére jogosult, úgy a gyepterületeket érintő AKG tematikus előíráscsoportok esetén a támogatási összeg a kompenzációs támogatás összegével csökkentésre kerül.

Egyes esetekben az erdőkre lehívható támogatások szektortól függetlenül is igénybe vehetők (pl. természeti katasztrófa (vízkár, szélkár, tűzkár, biotikus károsítók) által sújtott területeken az erdészeti potenciál helyreállítására, másodlagos erdőkárok megelőzésére, illetve erdőszerkezet átalakításához), más esetben az állami és önkormányzati szektor kizárásra került.

Támogatás vehető még igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, és ezáltal növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez (az erdő esetében az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházásokhoz nyújtott támogatás, a mezőgazdasági területek esetében az élőhelyfejlesztési és vízvédelmi célú nem termelő beruházások).

A tervezési területen elérhető támogatások rövid ismertetése

A Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer 2014. évi adatai alapján a Teremi-erdő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Terem és Vállaj közigazgatási területeket érintve több fizikai blokkban található. A fizikai blokkok területnagyságának megközelítőleg

12 %-a mezőgazdaságilag támogatható területre esik, melyre agrártámogatás igényelhető. Az azonosítók évenként változnak, így a táblázat csak tájékoztató jellegű. A Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer (MePAR) legfrissebb adatai a <https://www.mepar.hu/> honlapon érhetők el.

MePAR Blokkazonosító	Teljes terület (ha)	Támogatható terület (ha)	KAT
TX9CT-C-11	5,68	0,00	0
T6LYT-J-11*	6,41	3,40	0
TX85T-4-11*	0,91	0,70	0
TL25T-K-11*	16,5	16,5	-
T8WCT-9-11	58,38	2,71	-
T8KRT-C-11	63,65	33,07	-
TXDYT-3-11*	6,49	2,34	0
TC6YT-9-11*	24,04	0,00	0
TDKRT-H-11	26,78	0,00	0
TC5RT-2-11*	86,98	0,47	0
TCV5T-5-11	51,45	0,00	-
TT9CT-7-11	172,66	0,57	-
TTLYT-5-11	1,16	1,10	0
TKWCT-L-11*	138,44	0,00	0
TCXKT-M-11	92,37	0,00	0
TU0YT-K-11*	76,16	49,53	-
TUQKT-W-11	1,30	1,30	0
TTTTYT-C-11*	29,51	28,29	0
TMTYT-6-11	9,70	0,52	0
T3DYT-7-11*	57,07	0,00	0
T35RT-R-11*	57,04	0,00	0

* Az adott MEPAR-blokknak nem a teljes területe fed át a Natura 2000 terület területével.

A fizikai blokkban gazdálkodó mezőgazdasági termelők számára az alábbi, élőhelykezeléssel összefüggő agrártámogatási források érhetőek el:

Egységes területalapú támogatás (SAPS):

A támogatás mértékéről évente a vidékfejlesztésért felelős miniszter dönt miniszteri rendeletben. A támogatás igénybevételének feltétele, hogy a gazdálkodó maradéktalanul tartsa be az 50/2008. (IV. 24.) FVM rendeletben foglaltakat, amely a Helyes Mezőgazdasági és Környezeti állapot feltételrendszereit tartalmazza.

2015-től önállóan nem, csak a zöldítés támogatással együtt igényelhető.

Zöldítés támogatás:

A zöldítés keretében elnyert támogatási összeget kifejezetten az éghajlat és a környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatokra kell fordítani. Elsődleges célja, hogy a mezőgazdasági tevékenységet végzők egyre nagyobb mértékben járuljanak hozzá a mezőgazdaság alapját is képező környezet és természeti erőforrások megőrzéséhez.

A zöldítés három különböző gyakorlat összessége: állandó gyepterületek fenntartása; terménydiverzifikáció (azaz a növénytermesztés diverzifikálása, változatosabbá tétele), illetve az ökológiai jelentőségű területek kijelölése (EFA). A zöldítés három gyakorlata nem minden esetben különül el egymástól.

Fontos, hogy a zöldítés támogatást csak az egységes területalapú (SAPS) támogatással érintett területek után lehet igényelni.

Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés (VP-4-10.1.1-15 és VP-4-10.1.1-16.):

Középhosszú távú (5 gazdálkodási év) támogatási rendszer, melynek feltételeit a Vidékfejlesztési Program keretében meghirdetett pályázat szabályozza. A támogatás fő céljai a vidéki területek fenntartható fejlődésének támogatása, a környezet állapotának megőrzése és javítása, a mezőgazdasági eredetű környezeti terhelés csökkentése, környezetvédelmi szolgáltatások biztosítása, a természeti erőforrások fenntartható használatán alapuló mezőgazdasági gyakorlat erősítése. Kiemelten kívánja továbbá támogatni a biodiverzitás megőrzését a természetes életkörülményeik között (a gazdaságban), a természet, a víz és a talaj védelmét a termőhelyi adottságoknak megfelelő termelési szerkezet kialakításával, a környezettudatos gazdálkodás és fenntartható tájhasználat kialakításával.

Kötelező földhasználati előírások ellenértékéért igényelhető kompenzációs jellegű kifizetések:

A Natura hálózat gyep hasznosítású területeire a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól értelmében speciális földhasználati előírások vonatkoznak, melyek betartása többletköltséget, illetve bevételkiesést jelentenek a gazdálkodók számára. A Vidékfejlesztési Program keretében pályázható „VP4-12.1.1-16. - Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések” kompenzációs támogatás ezeknek a többletköltségeknek, valamint kieső bevételeknek az ellentételezésére szolgál.

Ehhez hasonlóan létezik a Vidékfejlesztési program keretében erdős területekre vonatkozó „VP4-12.2.1-16 - Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések” támogatás is. A Natura 2000 irányelveket érvényre juttató jogszabályok végrehajtásával érintett, az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott, magánjogi tulajdonban lévő Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz a felmerülő költségek és jövedelem kiesés ellentételezésére az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően évente, változó összegű kompenzációs támogatás igényelhető.

Erdő-környezetvédelmi kifizetések:

A Vidékfejlesztési Program keretében meghirdetett „VP4-15.1.1-17 - Erdő-környezetvédelmi kifizetések” pályázat célja a tudatos erdő-környezetvédelmi gazdálkodási módok elterjesztése, a fafajok adaptációs képességének növelése, az egyes területeken az erdőtípus, fafaj-összetétel, illetve gazdálkodási mód megváltoztatása. A kiírás alapján kizárólag magánjogi erdőgazdálkodó és települési önkormányzat kaphat támogatást a jogerős erdőtervvel rendelkező, Országos Erdőállomány Adattárban szereplő erdőrészletben történő örökös erdőgazdálkodásra, erdőállományok kézimunka igényes ápolására, illetve természetkimélő anyagmozgatásra.

VP5-8.2.1-16 Agrár-erdészeti rendszerek létrehozása

A felhívás célja a fásítások, mezővédő erdősávok rendszerének kialakítása, fás legelők területének növelése a jelenlegi erdőzónában és az alföldi erdőssztyepp területeken, hozzájárulva a mezőgazdasági és az állattenyésztési termelékenység növeléséhez.

VP5-8.1.1-16 Erdősítés támogatása

Célja a klímaváltozás hatásainak csökkentése, a szél és vízerózió elleni védekezés, valamint a faanyag, mint környezetbarát nyersanyag és megújuló energiaforrás iránti növekvő igény kielégítése érdekében az erdőterület növelésének támogatása.

VP5-8.5.1.-16 Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások

A felhívás a meglévő erdő természetességi állapotához képest magasabb természetességi állapotú, vagy a sarjeredetű állomány helyett magasabb ökológiai értékű, legalább azonos természetességű, nem sarj eredetű állomány létrehozását kívánja előmozdítani.

VP4-15.2.1.1-16 Erdészeti genetikai erőforrások megőrzése

A felhívás célja a klíma rezisztens fajok biztosítása, fajok evolúciós potenciáljának fenntartása a genetikai változatosság megőrzése a fajok alkalmazkodóképességének érdekében.

VP4-15.2.1.2.-17 Erdészeti, genetikai erőforrások fejlesztése

A felhívás célja a magyarországi erdészeti fajok genetikai erőforrásainak megőrzésével a meglévő genetikai változatosságot, mint az alkalmazkodóképesség alapját és fajok evolúciós potenciálját hosszútávon megvédje és fenntartsa.

VP5-8.3.1-17 Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok megelőzése

Az erdőgazdálkodás biztonsága érdekében szükséges fokozott figyelmet fordítani az erdőtüzek kialakulásának megelőzésére – a pályázati felhívás ehhez biztosít megfelelő támogatást.

VP5-8.4.1.-16 Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok helyreállítása

A támogatás célja az erdőtüzek vagy egyéb természeti katasztrófák – az éghajlatváltozással összefüggő eseményeket is beleértve és a katasztrófaesemények által károsított erdőgazdálkodási potenciál helyreállítása.

VP5-8.6.2-16 Erdei termelési potenciál mobilizálását szolgáló tevékenységek

A felhívás célja az erdők gazdasági értékének növelése olyan erdészeti beavatkozásokkal, amelyek által az erdők nagyobb mértékben képesek ellátni gazdasági értékteremtő funkciójukat.

Ide kell érteni azokat a beavatkozásokat is, amelyek hatásai nem azonnal, hanem a jövőben várható fahasználatok során tapasztalhatók.

VP4-8.5.2.-17 Az erdei ökoszisztémák térítésmentesen nyújtott közjóléti funkcióinak fejlesztése

A felhívás célja, hogy a magyar erdők közjavainak ingyenes elérhetőségének lehetősége jelentősen bővüljön.

VP5-8.6.1-17 Erdészeti technológiákra, valamint erdei termékek feldolgozására és piaci értékesítésére irányuló beruházások

A felhívás célja az erdőgazdálkodás hatékonyságának javításához és a természetközeli erdőgazdálkodási módok elterjedéséhez szükséges eszközök és géppark kialakításának ösztönzése, valamint az erdei termékek és melléktermékek gazdasági hasznosításához szükséges elsődleges feldolgozást szolgáló gépek és berendezések biztosítása, beleértve a lokális megújuló energiarendszer kiszolgálást, faipari feldolgozás előkészítését szolgáló gépeket, technológiát is.

A „VP-4-11.1.-11.2.-15 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO 15) és VP-4-11.1.-11.2.-18 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés,

ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO 18)” pályázat célja egyrészt a konvencionális területek ökológiai művelés alá vonásának ösztönzése, másrészt az ökológiai művelésbe vont területeken a gazdálkodási mód fenntartása, melynek feltételeit a Vidékfejlesztési Program keretében meghirdetett pályázat szabályozza.

Nem termelő mezőgazdasági beruházások:

A Vidékfejlesztési Program keretében a „VP4-4.4.1-16. - Élőhelyfejlesztési célú nem termelő beruházások” pályázat alapján támogatás vehető igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, ezáltal növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez.

Ugyancsak a Vidékfejlesztési Program keretében van lehetőség pályázni Vízvédelmi célú nem termelő beruházások kivitelezésére. A „VP4-4.4.2.1-16 - Vízvédelmi célú nem termelő beruházások: létesítmények kialakítása, fejlesztése”, illetve a „VP4-4.4.2.2-16 - Vízvédelmi célú nem termelő beruházások: vízvédelmi és vizes élőhely létrehozása, fejlesztése” támogatások alapvető célja területi vízviesszatartás elősegítése, illetve a felszíni és a felszín alatti víztesteket érő terhelések, szennyezések csökkentése, megakadályozása mind az éghajlatváltozással összefüggő problémák minimalizálása, mind a biodiverzitás megőrzése, mind a vizeink mennyiségi és minőségi védelmének biztosítása céljából.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

Kifejezetten Natura 2000 területekre jelenleg a Natura 2000 gyepterületekre vonatkozóan létezik kompenzációs kifizetés. Látható azonban, hogy jelenleg nincsen hatályban szántó és halastó művelési ágú, valamint egyéb természetvédelmi szempontból fontos élőhelyre (vizes élőhelyek stb.) kidolgozott földhasználati előírás, illetve ez alapján kompenzációs kifizetés. Ebből adódóan ezekre a területekre csupán az egyéb földhasználati korlátozások (nitrát területekre, védett területekre vonatkozó) vannak érvényben, speciális faj és élőhelyvédelmi intézkedések nincsenek.

A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó jelenlegi földhasználati előírások általános értelemben olyan gyephasználatot támogatnak, amely országos léptéket tekintve általában szükségesek a gyep természetességének megőrzéséhez. Ugyanakkor általánosságukból következően nem képesek kezelni olyan helyi és speciális problémákat, amelyek éppen a jelölő értékek miatt fontosak, egyes kivételes esetekben akár ellent is mondhatnak a Natura 2000 célkitűzéseknek. A fenntartási terv egyik szerepe éppen azoknak a lokális kezelési feladatoknak a meghatározása, amelyek támogatási rendszerbe való beépítése a Natura 2000 célkitűzések szempontjából szükséges.

A jelenlegi agrártámogatási rendszer további jelentős korrekcióra szoruló hiányossága, hogy nem ösztönzi a természetvédelmi szempontból fontos gazdálkodói beavatkozásokat a nem hasznosított mezőgazdasági területeken. Egyúttal nem is teszi érdekeltté a gazdálkodót abban, hogy azok a nem hasznosított mezőgazdasági területek, amelyek éppen a hasznosítás hiánya miatt őriznek értékes közösségi jelentőségű élőhelytípusokat, fajokat - megfelelő (vagy jobb, illetve nagyobb) állapotban és kiterjedésben fennmaradjanak.

Mivel ezek a területek rendszerint nem támogatható területrészek, így a támogatható terület maximalizálása érdekében a gazdálkodók gyakran eltüntetik a szegélyvegetációt, cserjéseket, kaszálják az értéktelen szénát adó, vagy vízállásos területeket is, amelyeken korábban nem folytattak intenzív jellegű gyepgazdálkodást. Ez a helyzet úgy javítható, ha agrártámogatás

lesz igényelhető a nem művelt területekre, azaz nemcsak a kivett művelési ágú területekre, hanem a művelés alatt álló területek egyes részterületeire is.

Az erdőterületek vonatkozásában a jelenlegi természetvédelmi szempontokat elősegítő támogatási rendszer szinte kizárólag magánerdőgazdálkodók számára elérhető. Támogatás igénybevételére nem jogosult önkormányzat, költségvetési szerv, valamint az a gazdálkodó szervezet, amelyben a Magyar Állam tulajdoni hányada eléri vagy meghaladja az 50%-ot. Szükséges lenne ezért olyan támogatási formákat és konstrukciókat kidolgozni és alkalmazni, amelyek állami erdőkben is lehetővé tesznek bizonyos – erdőgazdálkodási, továbbá nem is okvetlenül az erdőgazdálkodás szűken vett körén belül értelmezhető, de erdőterületen történő – beavatkozásokat.

A Natura 2000 területek közötti koherencia biztosítása érdekében fontos lenne a természeti területek és az ökológiai hálózatba tartozó területek kedvező állapotának megőrzése a Natura 2000 területeken kívül is. A fenti problémára megoldás lehet, ha a természetvédelmi szempontból értékes, de gazdaságosan nem művelhető területek is legalább minimális mértékben támogathatóak lennének, ezáltal nem lennének teljesen haszontalanok a tulajdonosok, földhasználók számára.

A támogatási rendszer kialakítása során figyelembe kellene vennie a támogatásra benyújtott terület természetvédelmi értékességét, sajátos ökoszisztéma szolgáltatásait, az ott megtalálható, elkülönülő élőhelyfoltok természetességi értékét és a jó természetességű területeken vagy részterületeken azoknak a fennmaradását segítő gazdálkodást vagy akár a „nem beavatkozást” kellene ösztönözni, az inváziós fajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével.

3.3.2. Pályázatok

A tervezési területre a természetvédelmi célkitűzések megvalósításával kapcsolatos pályázat nincs folyamatban, sem tervezési fázisban.

3.3.3. Egyéb

A tervezési területre nincs egyéb javaslat.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

Ld. a 3.4.2. pont alatti táblázatban.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

Felhasznált kommunikációs eszközök:	Kommunikáció címzettjei:	Időpont, helyszín	Egyéb információ
Egyeztető fórum	<ul style="list-style-type: none"> • gazdálkodók • a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyonkezelői • a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok • egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság 	2016.05.24. (Terem)	Résztevők száma: 7

Önkormányzati közzététel	<ul style="list-style-type: none"> • gazdálkodók • a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói • a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok • egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság 	2016.05.13-27. (Terem, Vállaj)	Kifüggesztés darabszáma: 2
Honlap	<ul style="list-style-type: none"> • gazdálkodók • a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói • a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok • egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság 	2016.05.11-től meghatározott ideig letölthető volt	http://www.e-misszio.hu/n2
Érintettek levélben vagy e-mailben történő megkeresése és tájékoztatása	<ul style="list-style-type: none"> • a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok 	2016.05.11-23. között	Kiküldött levelek + e-mailek darabszáma: 130 levél + 120 e-mail (plusz ismétlő, emlékeztető e-mailek)

A társadalmi egyeztetés szervezése, lebonyolítása, tartalma és eredménye:

1. Egyeztető fórum időpont és helyszínegyeztetés történt az érintett szakmai tervezőkkel, természetvédelmi örökkel és tájegységvezetővel, valamint a fórum helyszínének otthont adó Terem község Polgármesteri Hivatalával (2016. május eleje).
2. A fenntartási terv letölthetővé vált és a véleményezhetőségről cikk jelent meg a kommunikációban résztvevő E-misszió Egyesület honlapján (2016.05.11.).
3. Az érintett önkormányzatok (Terem, Vállaj) 2016.05.13-27. között 10 napra kifüggesztették a fenntartási tervet.
4. Az érintettek jelentős köre a fenntartási terv társadalmi egyeztetésének folyamatáról, a tervek véleményezhetőségéről, a véleményezés módjairól és határidejéről postai levélben (és/vagy e-mailben) értesítésre került. Az értesítő levelek célcsoportok szerinti egyedi összeállítással kerültek kiküldésre (2016.05.11.-23. között) és tartalmazták a véleményezéshez szükséges információkat (terület kód, név, érintett települések, átnézeti térkép, véleményezési határidők, egyeztető fórum időpontja stb.). A címzettek köre:
 - Érintett önkormányzatok (Terem, Vállaj: 2 levél)
 - Azon földrészletek helyben élő magán tulajdonosai, amelyek a tervezési területen belül érintettek a jelölő élőhelyeket és fajokat, valamint kiemelt természeti értéket és/vagy konfliktusforrást hordozó, természetvédelmi szempontból legfontosabbnak ítélt területrészekben (45 levél)
 - Natura 2000 támogatást 2014-2015-ben igénybe vevő helyben élő gazdálkodók (3 levél)
 - Erdészeti szakirányítók, erdészek, erdőgazdálkodók (9 levél, 119 e-mail)
 - Agrárkamarai tanácsadók, falugazdászok (2 levél)

Országos hatáskörű szervek (szervezetenként 1 levél):

• Országos Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főfelügyelőség	• Magyar Bányászati és Földtani Hivatal
	• BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság

- Nemzeti Földalapkezelő Szervezet
- Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal
- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara
- Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal
- Országos Tisztifőorvosi Hivatal
- Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal, Földművelésügyi Igazgatóság
- Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal, Növény-, Talaj- és Agrárkörnyezet-védelmi Igazgatóság
- Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal, Erdészeti Igazgatóság
- Országos Vízügyi Főigazgatóság
- Magán Erdőgazdálkodók Országos Szövetsége
- Magyar Erdőgazda Szövetség (MERSZ)
- Országos Erdészeti Egyesület
- Országos Magyar Vadászkamara
- Vízgazdálkodási Társulatok Országos Szövetsége (VTOSZ)
- Magyar Országos Horgász Szövetség (MOHOSZ)
- Országos Kishalász Érdekszövetség

Régiós, megyéken túlnyúló hatáskörű szervek (szervezetenként 1 levél):

-
- NYÍRERDŐ Nyírségi Erdészeti Zrt.
- ÉRF Észak-Alföldi Regionális Fejlesztési Zrt.
- Észak-Alföldi Regionális Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei szervek (szervezetenként 1 levél):

- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Műszaki Engedélyezési és Fogyasztóvédelmi Főosztály
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Élelmiszerlánc-biztonsági és Földművelésügyi Főosztály
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Élelmiszerlánc-biztonsági és Földművelésügyi Főosztály, Növény- és Talajvédelmi Osztály
- Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztály, Erdészeti Osztály (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye)
- Sz-Sz-B Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
- Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság
- Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság, Nyírség-Szatmár-Bereg Természetvédelmi Tájégség
- NYÍRERDŐ Nyírségi Erdészeti Zrt., Fehérgyarmati Erdészet
- NYÍRERDŐ Nyírségi Erdészeti Zrt., Baktalórántházi Erdészet
- NYÍRERDŐ Nyírségi Erdészeti Zrt., Nyírbátori Erdészet
- NYÍRERDŐ Nyírségi Erdészeti Zrt., Nyírlugosi Erdészet
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Földhivatali Főosztály
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Építésügyi, Hatósági, Oktatási és Törvényességi Felügyeleti Főosztály
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Jogi és Koordinációs Főosztály
- Nemzeti Földalapkezelő Szervezet, Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kirendeltség
- Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei kirendeltség
- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Igazgatóság
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat
- Országos Magyar Vadászkamara, Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területi Szervezete
- Felső-Tisza-vidéki Vadgazdák Szövetsége
- Vadásztársaságok Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Szövetsége
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Fejlesztési Ügynökség Kht.
- Sporthorgász Egyesületek Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szövetsége

Járási hivatalok (szervezetenként 1 levél):

- Nyíregyházi Járási Hivatal, Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály
- Mátészalkai Járási Hivatal.
- Nyírbátori Járási Hivatal

Országos, regionális és helyi környezet- és természetvédő civil szervezetek (szervezetenként 1 levél):

- Pro Silva Hungaria
- Országos Természetőr Egyesület
- Magyar Természetvédők Szövetsége
- Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület
- WWF Magyarország Alapítvány
- Felső-Tisza Alapítvány
- Szabolcs-Szatmár-Beregi Természetvédelmi Alapítvány
- Beregi Természet- és Környezetvédelmi Egyesület

Vadásztársaságok (szervezetenként 1 levél):

- Fedics Mihály Vadásztársaság
- Dr. Szederjei Ákos Vadásztársaság (Nyírkáta)
- Szent Hubertus Bérkilövő Vadásztársaság
- HUBERTUS Vadásztársaság (Vállaj)

Vízgazdálkodási társulatok (szervezetenként 1 levél):

- Felsőszabolcsi VGT
- Nyírségi VGT
- Ecsediláp-Krasznabalpári VGT

Halászati hasznosítók (szervezetenként 1 levél):

-Bátorcoop Szövetkezet

5. A meghirdetett időpontban és helyszínen (2016.05.24-én, 14.00-16.00 óra között, Terem község IKSZT épületében [4342 Terem Fő utca 12.]) az egyeztető fórum megtartásra került, melyről emlékeztető és fotódokumentáció készült. A fórumon 7 fő vett részt.
6. A beérkezett véleményeket és észrevételeket a kommunikációban közreműködő szakértő összefoglalta, és a tervekészítő, valamint a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság részére eljuttatta.

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Társadalmi egyeztetést követően 12 címzett részéről érkezett visszajelzés a Natura 2000 fenntartási tervvel kapcsolatban. A legtöbb véleményt megyei szervek küldték meg. Emellett voltak országos, régiós, megyéken túlnyúló hatáskörű szervek, valamint járási hivatalok is a véleményezőkhöz. A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság projektgazdaként vett részt a fenntartási terv egy részének elkészítésében. A legfontosabb beérkezett vélemények a 3.4.3.1. táblázatban láthatóak.

3.4.3.1. A legfontosabb beérkezett vélemények:

Kommunikáció címzettje	Alkalmazott eszköz	Visszajelzett? (tartalom)	Hogyan?	Beépült a tervbe?	Hogyan? Ha nem épült be, miért?
Tulajdonosok, gazdálkodók (50 levél, 7 fórum résztvevő)	- levél, és/v. e-mail értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Igen (- 9 ha-os területe van, lehet-e és érdemes-e átminősíteni erdővé?)	fórumon	igen	Az érintett gazdálkodó által említett terület egy része a KE-7 kezelési egységbe tartozik, ahol a javaslatok között az észrevétel hatására szerepeltettük az erdőként való nyilvántartásba vételt. A szintén érintett

					KE-8 kezelési egység esetében a javaslatok közé beépítettük a pionír őshonos keményfaligetnek minősíthető erősebben erdősödött állományrészek erdőként való fenntartását
Országos Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főfelügyelőség	- levél, és/v. e-mail értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Igen (Nem kíván észrevételt tenni.)	levélben	nem	Nem tett módosítást igénylő észrevételt.
Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal, Növény-, Talaj- és Agrárkörnyezet-védelmi Igazgatóság	- levél, és/v. e-mail értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Igen (Nem tesz észrevételt, de a tartalomjegyzék javítását kéri.)	levélben	igen	A tartalomjegyzék javítása megtörtént.
Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal, Erdészeti Igazgatóság	- levél, és/v. e-mail értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Igen (- Ne csak a tervekészítés végén, és ne csak véleményezőként vonják be a gazdálkodókat és a hatósági szerveket. - Felhívja a figyelmet az erdőterv és a fenntartási terv közötti jogi kapcsolatra: 11/2010. FVM rend. és 275/2004. Korm. rend. 4 § (3). - Felhívja a figyelmet az Országos Erdőállomány Adattárra. - Ismerjék meg a tervekészítők az erdőtervrendeletekben írtakat és hivatkozzanak rá. - SDF adatlapok dátumának rögzítése és a jelölők értékelése szükséges. - A terv nem veszi figyelembe az erdő történeti háttérét. A kiszáradás-aszály-klimaváltozás kérdésköre elnagyolt. - A kezelési javaslatok dömpingszerű felsorolása riasztó gazdálkodói oldalról. - Felveti, hogy mivel a védett terület és a Natura 2000 terület átfed, a védett területeken felgyűlt tapasztalatokat látni szeretné, és kérdezi, hol van a határ a fenntartó és fejlesztő intézkedések között. - Már a megalapozó dokumentáció elkészültekor legyen egyeztetés az erdészeti hatósággal.)	levélben	nem	A beérkezett véleményben felmerülő hiányosságok egy része bár jogos, túlmutat a konkrét tervezés keretein. Az erdőtervezés és a Natura 2000 fenntartási tervezés összehangolásának nincsen már megszilárdult hagyományos gyakorlata. A kifogásolt hiányosságok másik része valójában már be volt építve a tervbe. Az Országos Erdőállomány Adattárral kapcsolatos releváns adatokat a projektgazda HNPI közvetítette a tervekészítő felé, az adatok figyelembe vételre kerültek, és az erdőtervrendeletekre vonatkozó hivatkozást is tartalmazta a fenntartási terv 1.7.3. fejezete. A Szatmár-Nagyecsed-i erdőtervezési körzet erdőtervezésének egyeztetési folyamatában a HNPI szakemberei a jelen fenntartási terv megalapozó kutatásainak anyagait felhasználva vettek részt, így az egyeztetésre volt lehetőség.

Vízgazdálkodási Társulatok Országos Szövetsége (VTOSZ)	- levél, és/v. e-mail értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Igen (Címváltozást jelentett be.)	levélben	nem	Nem tett módosítást igénylő észrevételt.
Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság	- levél, és/v. e-mail értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Igen FÓRUMON: (- Meg kell kotorni a csatornákat, különben nem tud a víz lefolyni. - Már eddig is raktak sövényfonatokat, meg kisebb duzzasztókat a vízfolyásba, ami visszafogja a vizet.) LEVÉLBEN: (I. Közli az érintett vizeket [Bódvaj-patak, Károlyi-folyás, Teremi tározó], valamint a velük kapcsolatos észrevételeket. - A terv a vízfolyásokat nem tárgyalja külön kezelési egységben. - A 83/2014. Korm. rend. értelmében a csatorna partéleitől számított legalább 6 méter széles parti sávot szabadon kell hagyni. - A fenntartási munkákra a terv nem tartalmaz ajánlást. - Alapfeladatuk a káros belvizek elvezetése, ezért a meder vízfolyási akadályait szükség esetén eltávolítják. - Kotrás esetén az engedélyben foglaltakat tartják be. - Az aszálykárok elhárítása érdekében végez vízvisszatartást. További medertározási célú vízvisszatartó műtárgyat nem javasol. - Felhívja a figyelmet, hogy több hektár mélyfekvésű területen lehetne időszakosan vizet tárolni. II. Ismerteti a VGT2 vonatkozásait a Bódvaj-patak vízfolyás víztestre [*], a Károlyi-folyás vízfolyás víztestre [+], a Teremi-erdő Natura 2000 területre [#], a Nyírség keleti perem sekély porózus víztestre [§], és a Kraszna-völgy, Szamos-völgy sekély porózus víztestre [@]: -- Természetes	levélben	igen	A VGT-hez kapcsolódó jelzett kiegészítéseket a tervező a megalapozó dokumentáció 1.3.3.4. fejezetében, illetve a fenntartási terv 1.7.6. fejezetében a tervbe beépítette. A csatornák karbantartásával, kotrásával kapcsolatos észrevételek alapján a fenntartási terv fajvédelmi fejezete kiegészítésre került. A vízvisszatartással kapcsolatos észrevételek alapján a fenntartási terv élőhelyrekonstrukciós fejezete kiegészítésre került, így a medertározás – a Vízügyi Igazgatóság szerint kevésbé megvalósítható – lehetőségén kívül a tervező javasolta a természetes vízfolyások régi elhagyott medrében történő vízvisszatartást is.

		<p>vízvisszatartást segítő intézkedések [*,+,#,\$,@];</p> <p>-- Károsodott vízi és vizes és szárazföldi élőhelyek védelme a vízjárást befolyásoló hatásokkal szemben, az egyéb intézkedéseken felül [*,+,\$];</p> <p>-- Vízjárás viszonyok javítása, illetve a vízkivételek, más víztestre történő átvezetések ökológiai hatásának hatásainak csökkentése [+,#];</p> <p>-- Mezőgazdasági eredetű tápanyagszennyezés csökkentése [#].</p> <p>- A tervvel kapcsolatban további kifogást nem emel, javaslatai figyelembevételével támogatja elfogadását.</p>			
<p>Nyíregyházi Járási Hivatal, Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály</p>	<p>- levél, és/v. e-mail értesítés</p> <p>- kifüggesztés</p> <p>- honlap</p> <p>- egyeztető fórum</p>	<p>Igen</p> <p>(- Forster Gyula NÖVKNYI nyilvántartásában szereplő aktuális adatok szerepeltetése javasolt, illetve kéri.</p> <p>- régészeti lelőhelyek elkerülése szükséges a földmunkával járó fejlesztések, beruházások tervezése során.</p> <p>- régészeti lelőhelyet érintő létesítmények engedélyezésében szakhatóságként részt vesznek.</p> <p>- Felhívja a figyelmet, hogy a tervezési terület hatósági nyilvántartásban szereplő régészeti lelőhelyeket érint.</p> <p>- Régészeti lelőhelyeket csak úgy lehet igénybe venni, hogy azok számottevően ne károsodjanak.</p> <p>Földmunkával el kell kerülni őket, vagy a régészeti örökség csak régészeti feltárással mozdítható el.</p> <p>- Javasolja, hogy a régészeti lelőhelyek kerüljenek megkérésre a Nyilvántartási irodából, és véleménye szerint az adatszolgáltatásban megjelölt lelőhelyeket a terven rögzíteni kell.</p> <p>- Részt kíván venni a megvalósításra kerülő beruházások</p>	<p>levélben</p>	<p>Nem</p>	<p>A beérkezett javaslatban megfogalmazottak általános értelemben részben túlmutatnak a Natura 2000 fenntartási terv készítés és tervezés keretein. A tervben megfogalmazott kezelési javaslatok a területen jelenleg is folyó gazdálkodás körén belül maradnak, ilyen formában az örökségvédelem körébe tartozó objektumokat, régészeti lelőhelyeket azokon túl mutató formában nem érintik.</p>

3.4.3.2. A legfontosabb észrevételek, amelyek alapján a terv módosításra került:

Magántulajdonosi észrevétel alapján a megfelelő kezelési egységekben a javaslatokat kiegészítettük a pionír önerdősülő gyepterületek bizonyos feltételek közötti kíméletével és az erdőként való nyilvántartásba vétel lehetőségével.

A Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság javaslatára a vízgazdálkodási terv elemeivel került kiegészítésre és pontosításra a terv, továbbá a csatornák karbantartásával, kotrásával kapcsolatos észrevételek alapján a fenntartási terv fajvédelmi fejezete kiegészítésre került. A vízviszataratással kapcsolatos észrevételek alapján a fenntartási terv élőhelyrekonstrukciós fejezete kiegészítésre került, így a medertározás – a vízügyi igazgatóság szerint kevésbé megvalósítható – lehetőségén kívül a tervező javasolta a természetes vízfolyások régi elhagyott medrében történő vízviszataratást is.

AGRÁRMINISZTERIUM

Nyilatkozat

A HUHN20058 Teremi-erdő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási terve megfelel az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet 4. §. (4) bekezdésben foglalt tartalmi és formai követelményeknek. A Natura 2000 fenntartási tervet a Natura 2000 fenntartási tervek Szakmai Bizottsága elfogadta.

A HUHN20058 Teremi-erdő Natura 2000 területre vonatkozó fenntartási tervet, az agrárminiszter megbízásából, jóváhagyta:

Balczó Bertalan
természetvédelemért felelős helyettes államtitkár

Budapest, 2020. július „24.”